

ΑΠΟΘΗΚΗ

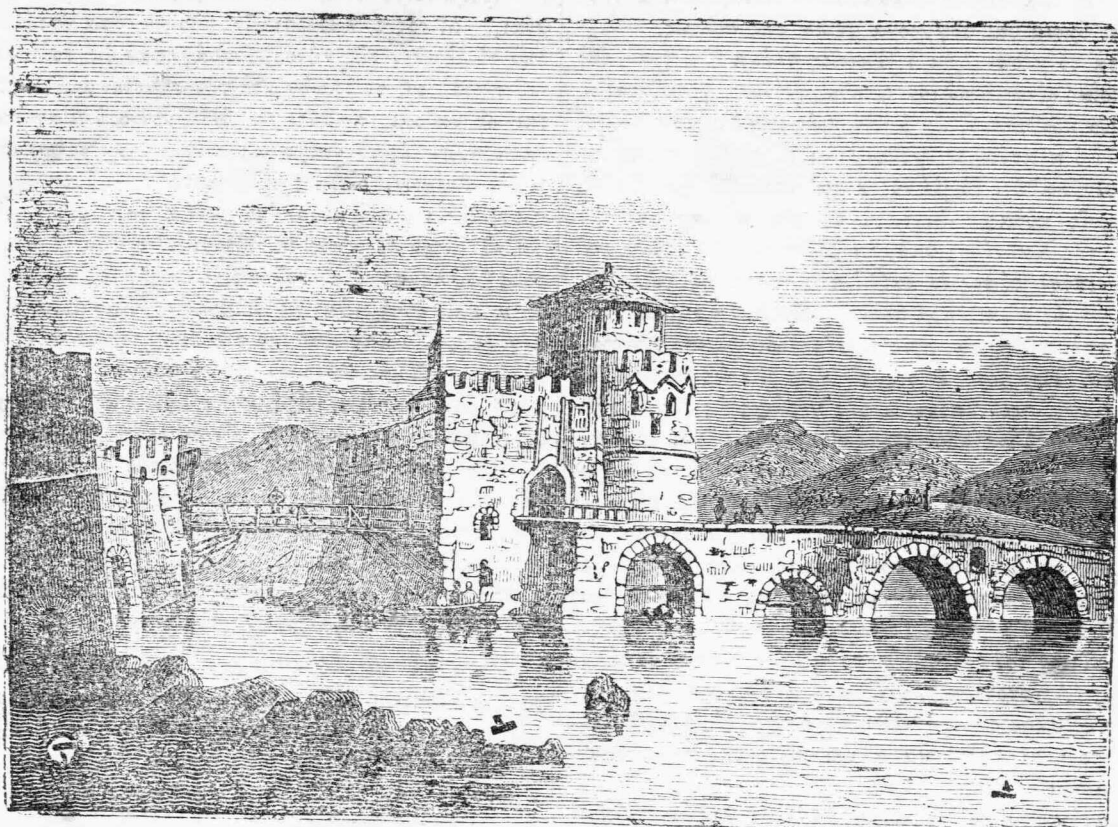
ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1840.]

[ΑΡΙΘ. 48.]

Ο ΠΟΡΘΜΟΣ ΕΥΡΙΠΟΣ, ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΙΣ.

Ἡ Γέφυρα τοῦ Εὐρίπου.

ΤΗΝ νῆσον Εὐβοίαν χωρίζει ἀπὸ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὁ Εὐρίπος, πορθμὸς στενωτάτος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη γέφυρα, ἐνόουσα τὴν νῆσον μὲ τὴν στερεάν. Μῆκος ἔχει 90 μιλίων κατὰ βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν, μέγιστον δὲ πλάτος 30 μιλίων· ἀλλ' εἰς ἓν μέρος τὸ ἀπ' αἰγιαλοῦ εἰς αἰγιαλὸν διάστημα μόλις εἶναι τέσσαρα μίλια. Ὅρη ἔχει ὑψηλότατα· οἱ Δελφοὶ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ παραλίου ἀναβαίνουν εἰς ὕψος 7266 ποδῶν, τὴν κορυφὴν ἔχοντες σχεδὸν πάντοτε χιονοσκεπῆ ἢ δὲ Ὀχη, κοινῶς Ἅγιος Ἥλιος, πλησίον τῆς Καρύστου, ὑψοῦται 4748 πόδας· τὸ ὄρος Κανδῆλι, 4200 πόδας, καὶ τὸ Τελέθριον 3100, κεῖνται ἀμφοτέρω ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ παραλίου πρὸς ἄρκτον τοῦ Εὐρίπου. Αἱ μόναι σημεριναὶ πόλεις εἶναι ἡ Χαλκίς καὶ ἡ Κάρυστος, ἐξ ὧν ἡ δευτέρα κεῖται εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τῆς νήσου.

12 δ'.

Ἡ δὲ Χαλκίς εὐρίσκεται εἰς βόρειον πλάτος 38° 26', καὶ ἀνατολικὸν μῆκος 23° 37', τοποθετημένη κατὰ τὸ στενωτάτον μέρος τοῦ Εὐρίπου, τοῦ τὴν νῆσον ἀπὸ τὴν στερεάν διαχωρίζοντος. Ὁ πορθμὸς οὗτος εἶναι μόνον ἑκατὸν εἰκοσι πόδας πλατὺς ἐνταῦθα. Ἡ πόλις εἶναι περιτειχισμένη· προφυλάσσεται δ' ἐτι μᾶλλον, ὅπου τὰ τείχη δὲν βρέχονται ὑπὸ τοῦ Εὐρίπου, διὰ βαθείας καὶ πλατείας ξηρᾶς τάφρου. Τὰ τείχη οὔτε παχέα εἶναι οὔτε τακτικῶς ἐκτισμένα, ἀλλ' ἔχουσι πυργίδια· οἱ πολυάριθμοι δὲ πτερωτοὶ λέοντες τοῦ Ἀγ. Μάρκου τρανώτατα μαρτυροῦν ὅτι ὑπὸ Βενετῶν ἀνηγέρθησαν. Ἡ ἐγκλεισμένη περιοχὴ εἶναι ὡς 2400 ποδῶν τὸ μῆκος, ὡς 500 δὲ τὸ πλάτος· ἐπὶ Τοῦρκων, Χριστιανοὶ ποσῶς δὲν ἑκατοίκουν ἐντὸς τῆς τῶν τειχῶν περιφερείας· αἱ ὁδοὶ εἶναι στενωτάται, ἀλλ' αἱ οἰκίαι ἀρκετὰ εὐρύχωροι. Διαφόρους πύλας ἔχει τὸ σ...

κατεσκευασμένας εἰς τρόπον πολὺ περιπεπλεγμένον· ἡ ἄνωθεν τοῦ Εὐρίπου ἄγουσα εἶναι μάλιστα ἐλικοειδῆς, καὶ καλῶς ὠχυρωμένη.

Ἐπὶ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς ἄλλο φρούριον, Καραβαβᾶς Τουρκιστὶ καλούμενον, ἐπὶ λοφιδίου 130 πόδας ὑψηλοῦ· τοῦτο ἐμπορεῖ νὰ θεωρηθῆται ὡς ἡ ἀκρόπολις, καθότι ὑπέγκειται τῆς πόλεως καὶ κυριεύει αὐτήν. Εἶναι δ' ἄσχημον, ἐπιμηκες κτίσμα, περὶ τοὺς 1200 πόδας μακρὸν, 450 δὲ πλατύ. Τὰ τεῖχη τόσον εἶναι χαμηλὰ εἰς τινα μέρη, ὥστε ἀνὴρ δραστήριος ἤμποροῦσε νὰ πηδήσῃ ἐπ' αὐτῶν· εἶναι δὲ ὅμοια καὶ σύγχρονα μὲ τὰ τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸ μέσον ἔχει ὁ Εὐρίπος πλάκα ἢ πέτραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι φρούριον ὠκοδομημένον· γεννῶνται δ' οὕτω δύο πορθμοί, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρὸς τὴν στερεάν, καίτοι ὀπωσοῦν ὁ πλατύτερος, χρησιμεύει μόνον εἰς πλοιαρίων διάβασιν, καθότι τὸ βάθος αὐτοῦ ποτὲ δὲν ὑπερβαίνει τοὺς τρεῖς πόδας. Μεταξὺ δὲ τῆς πέτρας καὶ τῶν τευχῶν τῆς Χαλκίδος ὑπάρχει διάστημα 33 ποδῶν, καὶ τὸ ἐλάχιστον βάθος ἐν καιρῷ τῆς μεγίστης τῶν ὑδάτων ὑψώσεως εἶναι ἑπτὰ πόδες. Ἐνταῦθα συμβαίνει ἡ θαυμαστὴ παλιρροία, ἣτις τοσοῦτον διεφῆμισε τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου· ἐνίοτε τὸ ὕδωρ ῥέει ὡς ὀκτὼ μίλια τὴν ὥραν, πίπτει ὑποκάτω τῆς γεφύρας ὡς ἓνα ἥμισυ πόδα· ἀλλὰ τὸ παραδοξότερον εἶναι, ὅτι πλοῖα 450 πόδας ἐκ τῆς γεφύρας δὲν αἰσθάνονται ποσᾶς τὸ ῥεῦμα τοῦτο. Κάποτε μὲν ἡρεμεῖ, σπάνια ὅμως μεταβάλλει δὲ εἰς ὀλίγα λεπτά τὴν διεύθυνσιν, καὶ σχεδὸν ἀμέσως πάλιν ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη ταχύτητα, ἣτις εἶναι ἀπὸ τέσσαρα ἕως πέντε μίλια τὴν ὥραν· πάντοτε ὅμως πρὸς τὸ νότιον μέρος ῥέει ταχύτερα.

Τὸ αἷτιον τοῦ φαινομένου τούτου ἐξηρένησε τοπάλαι ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, ἀλλ' οὐδ' αὐτός, οὐδ' ἄλλος τις μέχρι τῆς σήμερον, ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀνακάλυψίν του· αἱ παλιρροίαι αὗται φαίνονται παντάπασι ἀκανόνιστοι.

Ἐκατέρωθεν τοῦ Εὐρίπου ὑπάρχει λιμὴν· ὁ πρὸς ἄρκτον, καίτοι μικρός, εἶναι βαθύς, ἀσφαλῆς, ἀρμοδιώτατος εἰς ναυπηγίαν, καὶ πολλῶν ἐμπορικῶν πλοίων χωρητικός. Πρὸς μεσημβρίαν τῆς γεφύρας εὐρίσκονται δύο λιμένες, ἐξ ὧν ὁ ἐνδότερος νομίζεται ὡς ὁ τῆς Αὐλίδος, ὅπου συνήχθη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος πρὶν ἐκπέλσιν κατὰ τῆς Τρωάδος. Ἐχει δὲ περίπου ἐνὸς μιλίου πλάτος καὶ ἴσον μῆκος, μὲ ἐξ ὀργυίων βάθος κατ' ὅλον τὸ διάστημα· ἀλλὰ σύρτις 14 ποδῶν, ἐπὶ τοῦ στενοῦ τοῦ μὲ τὸν ἐξώτερον λιμένα συγκοινωνούντος, ἐμποδίζει τὴν εἰσόδον μεγάλων πλοίων. Ὁ ἐξώτερος λιμὴν, ὅστις εἶναι δύο ἥμισυ μίλια μακρὸς, ἐν δὲ πλατύς, συνεννοῦται μὲ τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος διὰ πορθμοῦ ἥμισυ μόνον μίλιον κατὰ τὸ μῆκος, καὶ 1200 πόδας τὸ πλάτος· ἀλλ' ἡ πρὸς νότον ἐξοδος αὐτοῦ εἶναι στενὴ καὶ περιπεπλεγμένη.

Ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ὀλίγον τι νοτιώτερα τῆς Χαλκίδος, καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν, ὑπάρχουσι λείψανά τινά

παμπάλαιων Κυκλωπείων τευχῶν, τὰ ὁποῖα πιθανὸν εἶναι δεικνύουσι τῆς Αὐλίδος τὴν τοποθεσίαν. Βέβαια δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐρεθῆ τόπος ἀρμοδιώτερος ὡς κεντρικὴ θάλασσα διὰ τοὺς πολυαρίθμους συμμάχους ἡγεμόνας τοῦ μεγάλου ἀνακτος τῶν Μυκηνῶν, καὶ ὁ λιμὴν εἶναι ἀρκετὰ εὐρύχωρος ὥστε νὰ περιέχῃ τὰ ἐκπεύσαντα κατὰ τοῦ βασιλέως Πριάμου χίλια πλοῖα.

Εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου (π. χ. 480) ὁ Περσικὸς στόλος ἔμεινε καιρὸν τινα προσωρισμένον περὶ τὸ βόρειον ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας, τὸ Ἀρτεμισίον, ὅπου καὶ συνέβησαν διάφοροι ναυμαχίαι. Μέρους τῶν Περσικῶν πλοίων, ὅσα ἐστάλθησαν ἀπὸ τὸ ἐξώθεν τῆς νήσου, ἐναυάγησαν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ παραλίου, τὸ ὁποῖον καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη φοβοῦνται οἱ ναῦται, καθότι ὃν ἀλίμενον οὐδεμίαν παρέχει καταφυγὴν εἰς τὸ διάστημα τῶν σφοδρῶν βορειανατολικῶν ἀνέμων, οἵτινες αὐξάνουσι τὴν ὀρμὴν μεθ' ἧς προσβάλλει κατ' αὐτοῦ τὸ ῥεῦμα τοῦ Ἑλλησπόντου. Τὸ πλεῖστον δὲ μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου ἠκολούθησε τοὺς Ἑλληνας διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅθεν καὶ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδίαν τιμὴν περὶ τοῦ μεγάλου κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνεπιζητούμενων πλοίων. Συμπεραίνομεν τοῦλάχιστον, ὅτι κἀνὲν ἀπ' αὐτὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλκῃ πλέον παρ' ἑπτὰ ποδῶν ὕδωρ, καὶ τὰ περισσότερα εἴλικον ἕως ἔτι ὀλιγώτερον.

Μεγίστας βελτιώσεις ἐπιδέχεται ἡ Χαλκίς, καὶ ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ πόλις ἐμπορικωτάτη. Μὲ ὀλίγη δαπάνη ἢ ἐκ τῆς γεφύρας διάβασις ἠμπορεῖ νὰ γένη εὐκατέρθωτος καὶ εἰς πλοῖα 300 ἢ 400 τόνων, ὥστε ν' ἀπορεύσῃ τοιοῦτοτρόπως τὸν κίνδυνον τοῦ περὶ τὸ ἐξώθεν παραλίον τῆς Εὐβοίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ.—Τῆς νήσου ταύτης οἱ πρῶτοι κάτοικοι πιθανὸν εἶναι ἦσαν Πελασγοί, οἵτινες λέγεται ὅτι πρὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων κατοικοῦν τὰς πλείους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τὴν Κάρυστον καὶ τὰ Στύρα ἐξεμελίωσαν οἱ Δρύοπες ἐλθόντες ἐκ τοῦ ὄρους Οἰτης· τὴν δὲ Χαλκίδα καὶ τὴν Ἐρέτριαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. Ὁ Ὅμηρος καλεῖ Ἀβαντας τοὺς κατοίκους τῆς Εὐβοίας, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς ὡς ἀριστεύσαντας εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος ἐκστρατείαν.

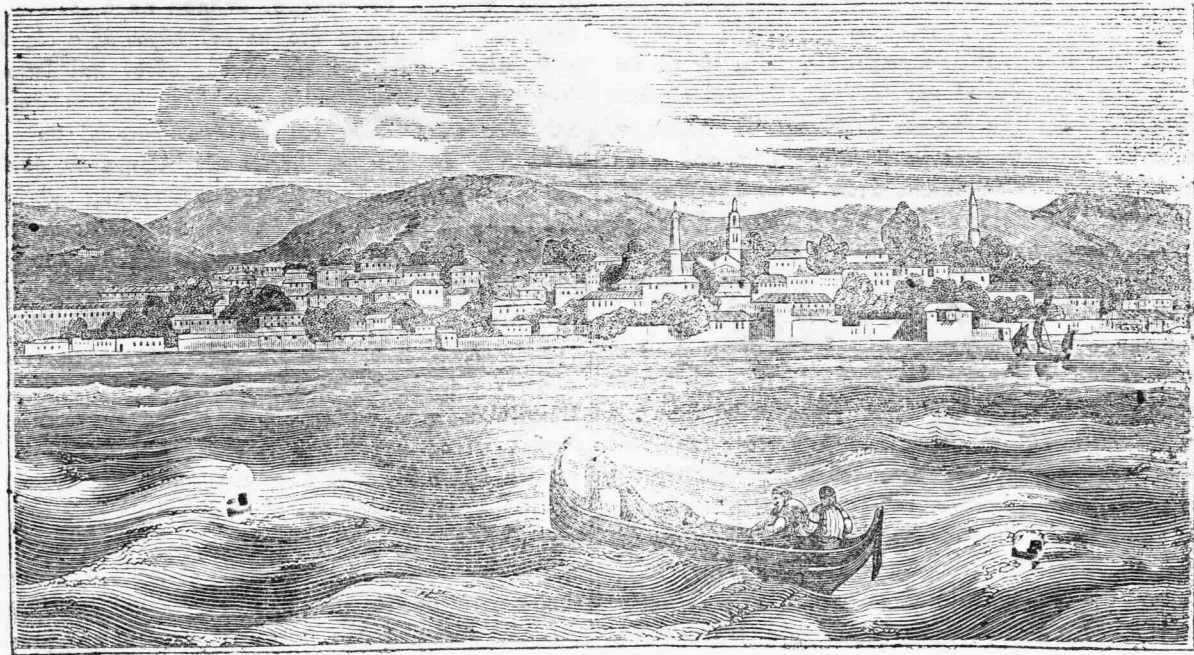
Οἱ δ' Εὐβοῖαν ἔχον μένεα πνεύοντες Ἀβαντες, Χαλκίδα τ', Ἐρέτριαν τε, πολυστάφυλον θ' Ἰστιαίαν, Κήρινθόν τ' Ἐραλον, Δίου τ' αἰπὸν πτολίεθρον, Οἴτε Κάρυστον ἔχον, ἠδ' οἱ Στύρα ναϊετάσκον· τῶν αὐτῶν ἡγεμόνευ' Ἐλεφῆνωρ, ὄχος Ἀρηος, Χαλκωδοντιάδης, μεγαθύμων ἀργὸς Ἀβάντιον. Τῶ δ' αὖτ' Ἀβαντες ἔποντο, θοοί, ὅπιθεν κομόωντες, Αἰχμηταί, μεμαυτῶτες ὀρεκτῆσιν μελίησιν, Θῶρηκας ῥήξιν δῆλον ἀμφὶ στήθεσσιν.

Οἱ Ἰστιαεῖς ἐλέγετο ὅτι ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Περραίων· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φαίνεται ὅτι ἐστάθησαν ἐξ ἀρχαιότατων χρόνων οἱ τῆς Εὐβοίας κυριώτεροι ἀποικιστῆς. Κατὰ τὴν αὐγὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων εὐρίσκουμεν τὴν Χαλκίδα καὶ τὴν Ἐρέτριαν δύο ἀνεξαρτήτους μὲν συμ-

μαχικὰς δὲ πόλεις, αἵτινες εἶχον εἰς μεγίστην εὐδαιμονίαν προοδεύειν, κυριεύουσαι τὰς νήσους Ἄνδρον, Τήνον, καὶ Κέω, καὶ ἀποικίας στέλλουσαι εἰς τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὡς καὶ εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Ἡ Νάξος, τὸ πρῶτον ἐν Σικελίᾳ Ἑλληνικὸν κατάστημα, καὶ ἡ Κύμη, ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ παλαιωτάτων, ἦσαν ἀποικίαι τῆς Χαλκίδος. Ἡ Ἐρέτρια ὅμως καὶ ἡ Χαλκίς ἦλθον εἰς ἐρίδας, καὶ ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει τὸν μεταξὺ αὐτῶν πόλεμον ὡς ἓνα τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν εἰς οὐδέτερον ἀπὸ τὰ μέρη ἔφερε πανωλεθρίαν οὗτος ὁ πόλεμος· τὴν ἔκτην δὲ π. χ. ἐκατονταετηρίδα εὐρίσκουμεν ἀνθούσους ἔτι τὰς δύο κοινότητας ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἱπποβοτῶν, ἦτοι τῶν εὐγενεστέρων καὶ πλουσιωτέρων ἀπὸ τοὺς πολίτας. Κακῆ τύχῃ συνήργησαν μετὰ τοῦ Κλεομένου εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τῆς Ἀττικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησε μετὰ τὴν ἐξορίαν τῶν Πεισιστρατιδῶν· κατὰ συνέπειαν δὲ, ἀφοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκρουσαν τὸν Κλεομένην, κατέδραμον τὴν Εὐβοίαν, περὶ τὸ 506 π. χ., ἐνίκησαν τοὺς Βοιωτοὺς, οἵτινες εἶχον ἐλθεῖν πρὸς βοήθειαν τῆς Χαλκίδος, καὶ ἀλώσαντες τὴν πόλιν ταύτην, βαρέως αὐτὴν ἐτιμώρησαν, ἔβαλον εἰς δεσμὰ πολλοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν, ἕως οὗ ἐξηγοράσθησαν, καὶ ἐδήμυσαν ὅλην τὴν περιουσίαν τῶν Ἱπποβοτῶν, δόντες τὴν γῆν αὐτῶν εἰς Ἀθηναίους ἀποίκους, τοὺς ὁποίους ἔστειλαν εἰς τὴν νῆσον 4000 τὸν ἀριθμὸν. Ἡ Εὐβοία ἔπεσε τῶρα κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴν δύναμιν. Μετὰ ταῦτα, οἱ Εὐβοεῖς ἔστειλαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν εἰς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἴωνας, τοὺς τότε πολεμοῦντας κατὰ τοῦ Δαρείου Ὑστάσπου, καὶ τὰ στρατεύματά των συνήργησαν εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων (499 π. χ.)· ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ πρώτη κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἰσβολὴ τῶν Περσῶν. Οἱ Σατράπαι, Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης, εἰς τὴν Εὐβοίαν ἀποβάντες μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ, κατέστρεψαν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν Ἐρέτριαν, καὶ ἐπεμφαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς ὡς ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ Πέρσαι διεπέρασαν ἀκολούθως εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου κατετροπώθησαν εἰς τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. Εἰς τὴν δευτέραν Περσικὴν ἐπιδρομὴν, τὴν ὑπὸ τὸν Ξέρξην, ἡ Χαλκίς καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Εὐβοίας ἐπλήρωσαν ναῦς, αἵτινες, μετὰ τοῦ λαποῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἐναυμάχησαν κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὸ Ἀρτεμισίον. Οἱ Ἰστιαεῖς μόνον ἔκλιναν πρὸς τοὺς Πέρσας.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Περσικοῦ πολέμου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ νέου ἐπολέμησαν εἰς τὴν Εὐβοίαν ὑπὸ τὸν Μιλτιάδου Κίμωνα, καὶ καθυπέταξαν τοὺς ἐπαναστάντας Καρυστίους. Τὸ δὲ 445 π. χ. ἐξεβράγη γενικωτέρα τῆς Εὐβοίας ἐπανάστασις κατὰ τῶν Ἀθηναίων· ἀλλ' ὁ Περικλῆς μὲ 5000 ὀπλίτας στρατεύσας εἰς τὴν νῆσον, ἀνέκτισε τὴν προτέραν κυριότητα· αἱ Εὐβοϊκαὶ πόλεις κατήντησαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἀθηναϊκὴ ἀποικία κατεστήθη ἐν Ὠρεῶ εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰστι-

αίων, τὴν ἐπὶ τοῦ ἀρκτούου δηλαδὴ παραλίου εὐφορον πεδιάδα. Ἡ νῆσος ἦτο πολλοῦ λόγου ἀξία εἰς τοὺς Ἀθηναίους· παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς σῖτον καὶ ἵππους, ἐλογίζετο δὲ πολυτιμότερα παρ' ὅλας ὁμοῦ τὰς λοιπὰς ἀποικίας των. Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ ἦτταν τῶν Ἀθηναίων, συνέβη καὶ ἄλλη γενικὴ τῆς Εὐβοίας ἐπανάστασις, καὶ ἡ νῆσος ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Λακεδαιμόνος· ἀλλ' ἐπανῆλθε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν, ἀφοῦ ἀνέλαβον αἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀνεξαρτησίαν των· ἀπὸ τοῦ καιροῦ δ' ἐκείνου αἱ τέσσαρες κυριώτεραι πόλεις αὐτῆς, ἡ Χαλκίς, ἡ Ἐρέτρια, (ἣτις εἶχε μετακτισθῆν πλησίον εἰς τὸν τόπον τῆς καταστραφείσης ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀρχαίας πόλεως), ἡ Κάρυστος, καὶ ὁ Ὠρεὸς, ἔχαιρον εἶδος ἀστυκῆς αὐτονομίας καὶ ἀνεξαρτησίας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων· ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας δὲ ταύτης διεφιλονέικον οὗτοι ἐνίοτε μὲ τοὺς Θηβαίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλος νὰ παραιτήσων τὴν νῆσον. Συνεμάχησαν ὅμως οἱ Εὐβοεῖς μετὰ τῶν Θηβαίων ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐπολέμησαν ὑπὸ τὸν Ἐπαμινώδαν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς γενικῆς καταπτώσεως, ἣτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμινώδου κατέλαβε τὰ κυριώτερα τῆς Ἑλλάδος κράτη, ἡ Εὐβοία φαίνεται ὅτι ἀφέθη κατὰ μέγα μέρος εἰς ἑαυτήν. Αἱ κυριώτεραι αὐτῆς πόλεις ὑπέπεσον εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀρχόντων ἢ τυράννων, ὡς ἐκαλοῦντο, χωρὶς τινα μεσολάβησιν ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων. Περὶ τὸ 350 π. χ. οἱ τοῦ Μνησάρχου δύο υἱοὶ Καλλίας καὶ Ταυροσθένης, ἄρχοντες τότε τῆς Χαλκίδος, ἔκαμαν προτάσεις τινὰς εἰς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον, μὲ σκοπὸν νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ βοήθειαν πρὸς καθυπόταξιν τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς νήσου· τὴν εὐκαιρίαν ταύτην προθύμως ἔδραξεν ὁ Φίλιππος. Ὁ Πλούταρχος δὲ, ὅστις ταῦτοχρόνως ἦτο τύραννος τῆς Ἐρετρίας, ἐξήτησε παρὰ τῶν Ἀθηναίων νὰ κωλύσων τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν ἐκστρατείαν ὑπὸ τὸν Φωκίωνα, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Χαλκιδεῖς μετὰ δυνατὴν μάχην· ἀλλὰ τοῦτο οὐδόπως ἐπέφερε τὴν ποδουμένην ἐκβασιν, ἐπειδὴ ὁ Καλλίας ἔμεινε κάτοχος τῆς Χαλκίδος, καὶ ἡ Μακεδονικὴ ἐπιβρῶν ἐστειρώθη ἀπανταχοῦ τῆς νήσου. Ἐνῷ ἔλειπεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τοὺς Περσικοὺς πολέμους, οἱ Χαλκιδεῖς ἠξήσαν καὶ ἐβελτίωσαν τὰ ὄχυρά ματά των, τὰ ὁποῖα ἐξετείνοντο εἰς τὴν στερεάν ἐπ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου κατασκευασθείσης γεφύρας. Ὅτε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβρῶν ἤρχισε νὰ ἐκτείνεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Χαλκίς καὶ αἱ ἄλλαι τῆς Εὐβοίας πόλεις συνεμάχησαν μὲ τὴν Ῥώμην, ἔμειναν δὲ σταθεραὶ εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην κατ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Αἰτωλικοῦ πολέμου. Ἡ Χαλκίς ὑπέκλινε μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ἀντιόχον. Ἐπὶ τοῦ Ἀχαϊκοῦ πολέμου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κορίνθου, ἀλωθεῖσα καὶ ἡ Χαλκίς ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡ νῆσος ὅλη ὑπέπεσον εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ῥώμης. Βαδμηδὸν ἔκτοτε παρήκμαζε κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἀξίολο-

Θωρία της Χαλκίδος εκ της Θαλάσσης.

γότητα· ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ὁ Παισαβίας καὶ ὁ Δίων μᾶς βεβαιούσιν ὅτι κάκιστα εἶχεν.

Εἰς τὸν διαμελισμὸν τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας τὸν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἢ Φράγκων, ἡ Εὐβοία ἐπεσεν εἰς τοὺς Βενετούς, οἵτινες βαρβαρικῶς ἐκάλεσαν αὐτὴν Νεγροπόντε, ἐκ τοῦ Ἑγριπος (διεφθαρμένου ἀπὸ τὸ Ἐύριπος) καὶ τοῦ Πόντε (γέφυρα) κατὰ διαφθορὰν σχηματίσαντες τὴν λέξιν. Ἀπὸ τοὺς Βενετούς ἐπῆραν τὴν νῆσον οἱ Τούρκοι τὸ 1470, κυριεύσαντες τὴν πρωτεύουσάν Χαλκίδα, καὶ σφάζαντες ὅλους τοὺς κατοίκους. Τὸ 1688 ὁ Βενετὸς Δοῦξ καὶ ὁ στρατηγὸς Μοροσίνης ἀπέκλεισαν αὐτὴν, ἀλλὰ μετὰ φονικὴν πολιορκίαν ἠναγκάσθησαν νὰ μετεμβάσιν ἄπρακτοι εἰς τὰ πλοῖα, μεγάλως ζημιωθέντες.

Η ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΤΗΣ ΑΙΤΝΗΣ.

ΕΝ ἀπὸ τὰ πλέον περιβόητα εἰς τὸν κόσμον δένδρα εἶναι ἡ μεγάλη Καστανία τῆς Αἴτνης, ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων καλουμένη ἡ Καστανία τῶν ἑκατὸν ἵππων, διὰ τὸ ἀκόλουθον συμβεβηκὸς, τὸ ὁποῖον κατὰ παράδοσιν διηγούνται μεταξύ των. Ἰωάννα, ἡ τῆς Ἀραγωνίας βασίλισσα, ταξειδεύουσα ἐκ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Νεάπολιν, ἀπέβη εἰς τὴν Σικελίαν με σκοπὸν νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Ὄρος Αἴτνην· ἀνεμοζάλης δ' ἐπελθούσης, αὐτὴ καὶ οἱ ἑκατὸν ὄπαδοί της ἐφιπποὶ ἐσκεπάσθησαν ἐντὸς εἰς τὸν παμμεγέθη κορμὸν τοῦ περιωνύμου τούτου δένδρου. Φάινεται δὲ ὅτι σύγκλειται ἀπὸ πέντε μεγάλα καὶ δύο μικρότερα δένδρα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ φλοιοὶ καὶ οἱ κλάδοι εὐρίσκονται ὅλοι ἐξωθεν, συμπεραίνεται ὅτι ἔνα μόνον κορμὸν συνίσταν καταρχὰς ταῦτα πάντα. Ὁ μεγαλύτερος κορμὸς ἔχει τριάκοντα ὀκτώ ποικιλώματα, καὶ οἱ πέντε ὀκτώ ἄλλοι ὑπεράνω τῆς

γῆς ἔχουσι περιφέρειαν ἑκατὸν ἐξήκοντα τριῶν ποδῶν· φέρει δ' ἀκόμη ἀφθονὰ φύλλα, καὶ πολὺν μικρὸν καρπὸν, μολονότι τοῦ κορμοῦ ἢ καρδίας εἶναι κατεφθαρμένη, καὶ δρόμος δημόσιος περνα διὰ μέσου αὐτῆς, ἀρκετὰ εὐρύχωρος ὥστε δύο ἄμαξαι νὰ ελαύνωνται κατὰ μέτρον. Εἰς τὴν μέσην κειλότητα ὑπάρχει καλὴ βιβη, κατασκευασθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν συναγόντων καὶ διατηρούντων τὰ κάστανα. Ἡ ἡλικία τοῦ δένδρου ἀναμφιβόλως εἶναι χιλιετηρίδων τινῶν.

ΤΑ ΜΕΤΑΝΟΗΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

ΥΠΟ ΙΑΤΡΟΥ ΣΑΜΙΟΥ.

Εἰς ἓν ἐκ τῶν τελευταίων φύλλων τῆς Ἐφημερίδος ἡ Ἀθηνᾶ ἀνέγνωμεν περιγραφὴν τῆς οἰκτρῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἀθῆναις φυλακῶν, αἱ ὁποῖαι, καθ' ὅσον βλέπομεν, δὲν διαφέρουσι πολὺ ἀπὸ τὰς ἄλλων ἐπικρατειῶν. Ἐντεῦθεν ὠρμήθημεν νὰ περιγράψωμεν συνοπτικῶς τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν πρὸ τινῶν χρόνων ἐπινοηθέντα Σωφρονιστήρια, ἢ, ὡς ὑπ' αὐτῶν καλοῦνται, Μετανοητήρια, διὰ τὴν ἠθικὴν δηλονότι τῶν φυλακωμένων ἀναμόρφωσιν· ἀλλ' ἴσως δὲν ἤθελεν εἰσθαι παράκαιρον νὰ ἐκθέσωμεν πρότερον ἓν συνομῖα τὴν κατάστασιν τῶν φυλακῶν, ὁποῖα εἶναι εἰσέτι εἰς τὰς πλειοτέρας ἐπικρατείας τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης.

Οἱ κατάδικοι, ὡς εἶναι γνωστὸν, συγκλείονται εἰς τὴν φυλακὴν χωρὶς διάκρισιν ἡλικίας, ἢ βαθμοῦ ἐγκλήματος. Οἱ γέροντες συναυλίζονται με τοὺς νέους, καὶ οἱ πρωτόπειροι εἰς τὴν κακίαν με τοὺς ἐμπειροτέρους κακούργους, διὰ νὰ διδαχθῶσιν, ὡς φαίνεται, τολμηρότερα μαθήματα· οἱ φαυλόβιοι ἐκεῖ συνομύουσι πρὸς ἀλλήλους κατὰ τῆς κοινωνικῆς εὐταξίας, ὥστε, ἀντὶ νὰ διορθώσιν τὸν χαρακτῆρα τῶν φυλακισμένων αἱ

τοιαῦτα φυλακαὶ, ἐξ ἐναντίας τὸν διαστρέφουν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξαιεῖφουν πᾶν ἠθικὸν αἰσθημα ἀπὸ τὴν ψυχὴν των. Εἰς τινὰ μέρη οἱ φυλακωμένοι, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν βαρεῖας ἀλύσεις, καθυποβάλλονται ὑπαίθριοι εἰς ἐργασίαν καὶ αὐστηροὺς κόπους, ἐνῶ εἰς ἄλλα ῥα κένδυτοι καὶ λιμοκτονοῦντες διάγουσι ἡμέραν καὶ νύκτα σιδηροδέσμιοι καὶ κατάκλειστοι εἰς κάδυστρα, βορβορώδη, καὶ πνιγρὰ σπήλαια, καταλληλότερα δι' ἄγρια θηρία παρὰ διὰ λογικοὺς ἀνθρώπους· ὅθεν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διὰ προφανεῖς αἰτίας προσβάλλονται ἀπὸ νόσους πολυειδεῖς, καὶ ἀποθνήσκουσι ἀθλίως, ἢ καταντοῦν μανιώδεις, καὶ τελείως ἀποζώνονται· μετὰ δὲ τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς ποινῆς των, ἐπανέρχονται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον πάντῃ ἀνίκανοι νὰ συζήσωσιν εἰρηνικῶς με τοὺς συμπολίτας των. Τί παράδοξον λοιπὸν ἂν οἱ κακούργοι πολλαπλασιάζονται καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ ἂν παντοειδῆ ἐγκλήματα περισσεύωσι κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν; Τοιαῦτα ἀποτελέσματα τῶν φυλακῶν ἀντίκεινται βέβαια εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν νομοθετῶν ἐκάστου ἔθνους, οἵτινες περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν κακούργων διὰ σωφρονισμὸν, διὰ νὰ μὴ βλάπτεται εἰς τὸ ἐξῆς ἡ κοινωνία, καὶ εἰς παράδειγμα ὥστε ὅσοι ἔχουν τὴν αὐτὴν διάθεσιν νὰ μὴ ἐξοκέλλωσιν εἰς παρομοίας ἐξεις.

Περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ περιώνυμος Ἀγγλος Howard*, ἀπὸ φιλανθρωπίας αἰσθημα κινούμενος, ἀφῆκε τὰς ἀναπαύσεις τῆς πατρίδος καὶ οἰκογενείας του διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τοὺς φυλακωμένους διαφόρων ἔθνων· αὐτὸς κατέβη εἰς τὰ σκοτεινὰ των σπήλαια, καὶ ζῶν συνετάφη πρὸς καιρὸν μετὰ τῶν ἀθλίως ζώντων διὰ νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὰ ἀνήκουστα δεινὰ

* Περὶ τὰ μέσα τῆς περασμένης ἑκατονταετηρίδος ἐφάνη, ἢ μᾶλλον κατέβη ὡς ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ ἀειμνηστὸς Ὁβάρδος (Howard), ὅστις ἔκαμεν ἔργον ὅλης τῆς ζωῆς τὴν περὶ τῶν φυλακισμένων μελέτην καὶ πρόνοιαν. Αὐτὸς ἐφρόντισεν ὅχι μόνον τὴν διορθωσιν τῶν φυλακῶν τῆς πατρίδος του, ἀλλ' ὡς φιλόσοφος κοσμοπολίτης περιήλθε τὴν Εὐρώπην ὅλην, περιεργαζόμενος καθενὸς ἔθνους τὰς φυλακὰς καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰς αὐτὰς διατριβῆς τῶν φυλακισμένων. Εἰς τὴν Αὐστριακὴν Βιένναν, συνομιλῶν με τὸν φιλόσοφον Αὐτοκράτορα, Ἰωσήφ τὸν δεύτερον, ἐτόλμησε νὰ τὸν συμβουλεύσῃ καὶ περὶ διορθώσεως τῶν φυλακῶν. — «Τί τὸν εἶπεν ὁ Ἰωσήφ κατακρίνεις τὰς φυλακὰς μου, ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καταδικάζετε τόσον συχνὰ τοὺς ἐνόχους εἰς τὸν δι' ἀρχόντης θάνατον;— «Προτιμῶ (τὸν ἀπεκρίθη ὁ Ὁβάρδος) νὰ ἀγχιωθῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, παρὰ νὰ ζῶ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φυλακὰς σου.»

Ἦς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου, ὅταν ἐπιβάλλῃ ποινὴν τὴν φυλακὴν; τοῦ καταδικαζομένου ἀναμφιβόλως ἢ διορθώσεως. Χρεῖσται λοιπὸν ὁ δικαστὴς νὰ μεταχειρισθῆ ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἐμποροῦν νὰ φέρωσι τὸν φυλακισμένον εἰς ἀληθῆ μετάνοιαν τῆς διαγωγῆς, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐφυλακίσθη, ὥστε μετὰ τὴν ἀπολύτρωσιν ὅχι μόνον νὰ μὴ ἀδικῆ πλέον τοὺς συμπολίτας του, ἀλλὰ νὰ χάσῃ ἄλόγιστα καὶ τὴν ὀρεξιν τῆς ἀδικίας. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλοαμερικανούς πολλοὶ πόποι, ὅπου κλείονται οἱ κατάδικοι, δὲν ὀνομάζονται Φυλακαί, ἀλλὰ Μετανοητήρια (Penitentiaries)· διότι ἀληθῶς πολλοὶ ἔνοχοι βάλλονται εἰς τοιαύτην φυλακὴν ὡς κακοὶ πολῖται, καὶ ἐκβαίνουσι ἀπ' αὐτὴν μεταμορφωμένοι εἰς τιμίους καὶ χρηστοὺς πολίτας.—ΚΟΡΑΗΣ.

12* δ'.

των, καὶ νὰ ἀντηγήσῃ τὰς οἰμωγὰς των εἰς τὰ ὦτα τῶν κυβερνήσεων. Οἱ φιλόανθρωποι κόποι του ἴσχυσαν μὲν νὰ διεγείρωσι τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῶν φυλακωμένων, ἀλλὰ δὲν ἐβελτίωσαν οὐσιωδῶς τὴν κατάστασιν των· ἐχρειάζετο ἀνωτέρα τις δύναμις διὰ νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰ αἰσθηματα καὶ τὰς φιλανθρωπίας ὑψηλῆς τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός. Εἰς τοὺς πολίτας τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐναπέκειτο ἡ δόξα τοῦ τοιοῦτου κατορθώματος· αὐθόρμητως οὗτοι κινούμενοι ἐσύστησαν πρὸ δεκαπέντε περίπου ἐτῶν Ἐταιρίαν, (σοφὸν ἐπιπόνημα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ ἰσχυρὸν μοχλὸν δι' οὗ κατορθώνονται τὴν σήμερον Ἡράκλεια καὶ δημωφελέστατα ἔργα), σκοπὸν ἔχουσαν τὴν βελτίωσιν τῶν φυλακῶν.

Πρῶτον τῆς Ἐταιρίας ἔργον ἦτο νὰ ἐξετάσῃ κατ' ἀκριβείαν τὰς φυλακὰς, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ συντάξῃ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς καταστάσεως τῶν ἐν αὐταῖς καταδικασμένων ὑπὸ τῶν νόμων. Αὕτη ἐδημοσίευσεν κατ' ἔτος τὰς παρατηρήσεις της, καὶ ἀπέδειξεν εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς νομοθέτας τὴν ἀθλιότητα καὶ παραλογίαν τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν· ἐπρόβαλε δὲ νέον σχέδιον, τὸ ὁποῖον ὅσον εἶναι φιλόανθρωπον καὶ σύμφωνον με τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἄλλο τόσον συντείνει εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν νομοθετῶν, φέρον μετὰ τὴν ἀνήκουσαν ποινὴν μεταμέλειαν καὶ διορθωσιν ἡθῶν, καὶ ἀποκαδιστῶν τοὺς κακούργους εἰς τὸ ἐξῆς σώφρονας καὶ ἐπωφελεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν πολίτας.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἀπλότης τοῦ νέου τούτου συστήματος τῶν Μετανοητηρίων. Ἐπαρατηρήθη ὅτι, ὁπόταν δύο κακοῖθεις ἀνθρωποὶ ἔχωσιν ἐλευθερίαν συγκοινωνίαν μεταξύ των, διαφθείρει ἀμοιβαίως ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ὥστε ἐκρίθη ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ἀποχωρίζονται οἱ τοιοῦτοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ παρεσύρθησαν εἰς τὴν κακίαν ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν παθῶν των καὶ ἀπὸ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου, χρειάζεται νὰ ἀποκλεισθῶσι μεμονωμένοι εἰς κελλίον, ὅπου διὰ τῆς συνεχοῦς σκέψεως νὰ ἔρχονται εἰς αἴσθησιν τῶν παρανομιῶν των. Ὑποτίθεται ὅτι διεφθάρησαν ἀπὸ τὴν συνομιλίαν πονηρῶν ἀνθρώπων· ὅθεν καταδικάζονται εἰς παντελῆ ἐχεμυθίαν· ὅτι ἡ ὀκνηρία ἐσύντεινεν εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐξαχρειώσῃ· ὅθεν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται· ὅτι ἀπὸ πτωχίαν ἔγιναν κακούργοι· λοιπὸν εἰς τὸ Μετανοητήριον μανθάνουν ὠφέλιμὸν τινα τέχνην, ἧτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοὺς εἰς τὸ ἐξῆς τοιαύτην πρόφασιν, ὅτι κατεπάτησαν τοὺς νόμους ἀπὸ ἀμάθειαν· διὰ τοῦτο ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ διδάσκονται τὰ γράμματα καὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς μαθήματα. Τιμωροῦνται μὲν με εἰρκτῆν, ἐπειδὴ παρέβησαν τοὺς νόμους τῆς πατρίδος των, ἀλλ' ἡ ζωὴ των εἶναι ἐξω παντὸς κινδύνου, καὶ τὰ σώματά των διατηροῦνται ὑγιεῖ καὶ εὐρωστα· ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς των εἶναι τῶν ἄπεριγραπτῶν, καὶ τῶρα μὲν στερούμενοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χρήσεως τοῦ προφορικοῦ λόγου, εἶναι ἄθλιοι, καθὼς ἐπρεπεν· ἀλλ' ὅταν μεταμεληθῶσι, θέλουσι ζῆ-

σειν εὐτυχεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τοὺς νόμους θέλουσιν σέβασθαι εἰς τὸ ἐξῆς.

Εἰς τοιοῦτους λόγους στηρίζεται τὸ Μετανοητικὸν σύστημα τῶν φυλακῶν, καὶ κατ' αὐτοὺς ἐκάνοντο ὁ ὄργανισμός των. Ἀλήθειαι τόσον αὐταπόδεικτοι δὲν ἤρησαν νὰ κάμωσι βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὰς κυβερνήσεις τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πολιτικὰ σώματα πανταχοῦ κινουῦνται εὐκολώτερον ἀπὸ τὸ συμφέρον των παρ' ἀπὸ ἄλλο τι γενναιότερον αἰσθημα, ἢ ῥηθεῖσα Ἐταιρία ὑπεσχέθη ὅτι ἐάν, ἀντὶ τῶν παλαιῶν φυλακῶν, κτισθῶσι Μετανοητήρια, καὶ διοικηθῶσι κατὰ τὸν ὑπ' αὐτῆς ὑπαγορευόμενον τρόπον, ἢ χρηματικὴ ὠφέλεια, ἢ τις ἐμελλε νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν εἰς τὸ ἐξῆς τακτοποιημένην ἐργασίαν τῶν φυλακωμένων, ὄχι μόνον ἤθελεν ἐλαφρύνειν τὰ ὑπέρογκα ἐξόδα ὅσα ἐγίνοντο διὰ τὴν ἀσφαλῆ διατήρησιν καὶ ζωοτροφίαν των, ἀλλ' ἐμελλε πρὸς τούτοις νὰ γένῃ νέος κλάδος προσόδου εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον. Ἐπὶ τέλους, πειθόμενοι εἰς ἐπιχειρήματα τόσον ἰσχυρὰ διάφοροι ἐκ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἔκτισαν μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τῶν ὁποίων ἡ λεπτομερὴς περιγραφή ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ ἐνταῦθα· ἀρκεῖ μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐσωτερικῶς εἶναι διηρημένοι εἰς κελλία στερεῶς ἐκτισμένα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀσφαλίζεται εἰς φυλακωμένους. Ὑψηλὰ τεῖχη περικλείουσι μετὰ τῆς φυλακῆς ἀρκετὴν ἔκτασιν γῆς, σχηματίζοντα οὕτω μέγαν περίβολον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι πρὸς τούτοις κτισμένα διάφορων τεχνῶν ἐργαστήρια, ὅπου οἱ φυλακωμένοι ἐργάζονται τὴν ἡμέραν, ἄνευ ἀδείας νὰ λαλήσωσι μετὰ τῶν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, καὶ οἱ αἰ εἰς τὸν τολμήσαντα νὰ παραβῆ τὸν κανόνα τοῦτον· διότι ὁ ἐπαγρυπνῶν εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτῶν φύλαξ σημειώνει τὸν παραβάτην, ὅστις κατὰ συνῆθειαν ἀφίεται ἡμέραν καὶ νύκτα κατάκλειστος εἰς τὸ κελλίον τευ μετὰ ξηρὸν ἄρτον καὶ ὕδωρ διὰ μερικὸν καιρὸν, ἕως οὗ νὰ δώσῃ ἀποχρῶντα δείγματα μελλοσῆς ὑπακοῆς εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῆς φυλακῆς· παρομοίαν ποινήν δοκιμάζουν καὶ ὅσοι εἶναι ἄλλως ἀνυπότακτοι, μὴ ἐργαζόμενοι, ἢ κατ' οἰονδήποτε τρόπον ἀντιβαίνοντες εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Μετανοητηρίου, ὥστε ὁ ῥαβδισμὸς καὶ ἄλλαι σωματικαὶ τιμωραὶ εἶναι περιττὰ ἐκεῖσε. Πρωτὶ καὶ ἐσπέρας συνάγονται οἱ φυλακωμένοι εἰς προσευχὴν, τὴν δὲ Κυριακὴν, ἣτις εἶναι καὶ δι' αὐτοὺς ἡμέρα ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τῶν προσευχῶν καὶ τῆς διδασχῆς παρὰ τοῦ ἱεροκλήρικου, οἱ ἀγράμματοι μετὰ αὐτῶν διδάσκονται ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον του ἀπὸ φιλόφρονος πα καὶ εὐπόλητα ὑποκείμενα, ἐθέλουσιν προσφέροντα ἑαυτοὺς ἐξωθεν ὡς διδασκάλους των, τὰ γράμματα, ἱερὰν κατήχησιν, καὶ ἄλλα ψυχωφελῆ μαθήματα· ἀντίτυπον δὲ τῶν Θεῶν Γραφῶν εὐρίσκεται εἰς ἕκαστον κελλίον.

Διὰ τοιούτων ἠπίων μέσων, καὶ τίγριδος ψυχῆν ἂν ἐχῇ ὁ φυλακωμένος, δὲν δύναται παρὰ νὰ θελήσῃ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον. Ἡ τροφή των εἶναι λιτὴ μὲν, ἀλλ' οὐσιαστικὴ ἢ ἐνδυ-

μασία των θερμὴ καὶ ὁμοειδῆς εἰς ὅλους ἐπίσης· τὴν μεταλλάσσουν δὲ ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος, καὶ λούονται συχνά· τὰ καλῶς κεκονιαμένα κελλία των ἀνεμίζονται καὶ πλύνονται πολλάκις τοῦ μηνός. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου των εἶναι ξυρισμέναι κατ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ φυλακισμοῦ. Ὅταν τις ἐξ αὐτῶν ἀρρώσθῃ, ἀφοῦ ἐξετασθῇ ἀπὸ τὸν προσδιωρισμένον ἰατρὸν, στέλλεται εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς οἰκοδομημένον νοσοκομεῖον, ὅπου περιβάλλεται, ἕως οὗ νὰ θεραπευθῇ, καὶ τότε ἐπανέρχεται εἰς τὸ κελλίον του.

Ἄν τις ὑποδέσῃ ὅτι τοιαύτη περιποίησις ἀρμόζει εἰς ἀναξιοπαθούντας ἀνθρώπους μᾶλλον παρὰ εἰς κακούργους, ἂς συλλογισθῇ ὅτι ἴσως καὶ οὗτοι ποτὲ ἐφριττον εἰς τὴν ἀκοήν τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τέλους τοὺς κατ' ἐπέβαλον εἰς τὴν ὄργην τῶν νόμων· ὅτι καὶ αὐτοὶ κατέχουν συγγενικὰς σχέσεις πατρὸς ἢ συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ υἱοῦ·—ὅτι εἶναι πλάσματα τοῦ ἰδίου Θεοῦ, προικισμένοι, καθὼς ἡμεῖς, μετὰ ψυχᾶς μυστηριώδεις κατὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀθανάτους κατὰ τὴν ὑπαρξιν. Πρὸ πάντων δὲ, διὰ νὰ μὴν ὑπολάβῃ ἐλαφρὰν τιμωρίαν τὴν πολυχρόνιον σιωπὴν καὶ μονότονον μοναξίαν τῶν φυλακωμένων, ἂς βεβαιωθῇ ὁ τοιοῦτος ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, οἵτινες πρότερον ἐξ αἰτίας τῆς ὀκνηρίας κατέφυγον εἰς τὸν ἐγκληματικὸν βίον, τώρα ὑπομένουν ἐκουσίως βαρεῖς καὶ συνεχεῖς κόπους μᾶλλον, παρὰ νὰ ἦναι κατάκλειστοι σιωπηλοὶ καὶ ἄεργοι· διάφοροι ἐξ αὐτῶν ἐρωτηθέντες ὁμολόγησαν ὅτι ἡ παντοτεινὴ σιωπὴ καὶ μοναξία εἶναι τιμωρία φρικώδης, ὅσον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐμπορεῖ νὰ φαντασθῇ· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἰδιάζον πρότερον τῶν Μετανοητηρίων, ὅτι ἐνόησαν φιλόφρονος καὶ ἠπιον περιποίησιν μετὰ τῆς παρὰ τῶν νόμων ἀπαιτουμένης αὐστηρότητος.

Ἐκατοστὰς κακούργων εἶδομεν νὰ κυβερνῶνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετὰ ἴσην εὐκολίαν, ὡς οἱ σφρονέστεροι καὶ πλέον χρηστοῦθεις πολῖται μὲς εὐνομουμένης κοινωνίας. Σιωπὴ, φιλοπονία, καὶ εὐταξία βασιλεύουσιν εἰς αὐτὰ τὰ καταστήματα. Ὀλιγώτεροι θάνατοι συμβαίνουν μετὰ τῶν φυλακωμένων εἰς ἕνα δοθέντα καιρὸν παρὰ μετὰ τῶν ἰσαρίθμων ἐλευθέρων κατοίκων οἰουδήποτε τόπου. Τὸ δὲ πάντων οὐσιωδέστερον, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των σπανίως συμβαίνει εἰς τοὺς ὅσοι ἐκ τῶν κακούργων εὐτύχησαν νὰ ζήσωσιν ἐντὸς τῶν Μετανοητηρίων, νὰ καταδικασθῶσιν ἐκ δευτέρου, ὡς ἐγκληματῆται, εἰς φυλακὴν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρουσι μετ' ἑαυτῶν ἐξεις φιλοπόνους, δικαιοπραγίας, σφρόνα ἡθῆ, καὶ θρησκευτικὰ αἰσθήματα. Οὕτως ἐφωτισμένοι, ἐπανέρχονται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον νὰ ἀνακουφίσωσι τὴν λύπην καὶ τὸ αἰσχος τῶν συγγενῶν των, καὶ νὰ ζήσωσιν εἰρηνικῶς εἰς τὴν κοινωνίαν, πρὸς ὄφελος τῆς ὁποίας εἰργάζοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ καταστατικὴ διαφορά των Μετανοητηρίων ἀπὸ τῆς συστάσεώς αὐτῶν ἕως τώρα ἀποδεικνύει, ὅτι, ὅσα χρήματα πρότερον ἐξωδεύοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν φυλακωμένων,

τοσαῦτα εἰσοδεῖον τώρα αἱ κυβερνήσεις ἀπὸ τοὺς κόπους των, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὄλων τῶν διὰ τὴν ζωοτροφίαν, ἐνδυμασίαν, καὶ φύλαξιν των ἀπαιτουμένων ἐξόδων.

Προτερήματα τόσον ψηλαφῆτὰ δὲν ἔλειψαν νὰ σύρωσι τὴν προσοχὴν ἄλλων κυβερνήσεων τῆς Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης, αἵτινες ἐξάπεστειλαν ἀνθρώπους ἐπίτηδες νὰ παρατηρήσωσι τὸν ὁργανισμὸν καὶ τ' ἀποτελέσματα τῶν Μετανοητηρίων· κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν ἐγκωμιστικῶν παραστάσεων, τὰς ὁποίας οὗτοι ἔκαμαν, ἠγέρθησαν καὶ ἐγείρονται ἤδη οἰκοδομαὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους εἰς διαφόρους τόπους.

Τὶ ἀράγε ἐμποδίζει τὴν εἰσαξιν τοῦ Μετανοητικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν; εἶναι ὀλιγώτερον ἀναγκαῖον ἀπὸ τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα μετὰ χαρὰν βλέπομεν πανταχοῦ ἀνεγειρόμενα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας; Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἡλικιωμένου κακούργου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, σφρονος ἤδη, εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία μετὰ τῶν ἡμῶν; Πόσαι χιλιάδες ἀνθρώπων κατ' ἕκαστον ἔτος, τώρα φυλακίζόμενοι διὰ ἐλαφρὰ ἐγκλήματα, μολύνονται ἢ ὀλοτελῶς διαστρέφονται κατὰ τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρά των διὰ τῆς συναναστρέφῆς τῶν ἀδιορθῶτων κακούργων; Ὁρθῶς λοιπὸν ἤθελεν ὀνομάσειν τις τὰς νῦν ὑπαρχούσας φυλακὰς Κ α κ ι α ς Π α ν δ ι δ α κ τ ῆ ρ ι α, ὅθεν ἐξέρχονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐπ' ὀλέθρου τῆς κοινωνίας, οἱ τελειοποιημένοι εἰς τῆς κακουργίας τὰ μαθήματα. Εἶναι ἀπορίας ἀξίον ὅτι εὐνομούμενα κράτη τοῦ αἰῶνός μας, καὶ ὅσα ποθοῦν νὰ διοικῶνται συνταγματικῶς, ὑποφέρουν ἐντὸς τῆς περιφερείας των καταστήματα ὄχι μόνον ἀχρηστὰ εἰς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐδημιουργήθησαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐφιάλτας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ,

ΕΚ ΤΩΝ ΑΤΑΚΤΩΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ.

1. Ἄβουλος νοῦς, διπλοῦς ὁ κόπος· παροιμία διδασκαλική. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς ἐπιχειροῦντάς τε, χωρὶς νὰ τὸ προσκεφθῶσι, καὶ νὰ τὸ προερευνησωσιν ἀκριβῶς· καὶ κοπιᾶζον τὸ διπλοῦν, καὶ οὐδ' ὁ διπλοῦς κόπος ἀρκεῖ πολλάκις νὰ τὸ κατορθώσωσι.

2. Ἀνθρώπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον· παροιμία ἀξία νὰ λέγεται καὶ νὰ μνημονεύεται συχνά. Καθὼς τὸ ξύλον, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς οἰκοδομήν, πρέπει πρῶτον νὰ πελεκηθῇ, παρόμοια καὶ ὁ πολίτης, διὰ νὰ ἦναι χρήσιμος εἰς τὴν πολιτείαν καὶ πατρίδα του, χρεωστεῖ νὰ ἐξεύρῃ κἄν, ἂν ὄχι ἄλλο, νὰ ἀναγινώσκῃ, νὰ γράφῃ, νὰ ἀριθμῇ, καὶ διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἠθικῶν καὶ ἱστορικῶν βιβλίων νὰ σοφίζεται καθ' ἡμέραν, ὥστε νὰ βλέπῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ γινόμενα·

Διπλοῦν ὄρωσιν οἱ μαθόντες γράμματα.

3. Δανεικὰ καὶ ἀγύριστα· ὁπότεν ὁ λόγος ἦναι περὶ κακοῦ χρεωφειλέτου, ὅστις δανείζεται μετὰ σκοπὸν νὰ μὴ πληρώσῃ.

4. Ὅστις δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντ' ἡμέρας κοσκινίζει· ἀρμόδιον εἰς τοὺς ἀμελοῦντας τὸ ἔργον των, μετὰ προφασιν ὅτι δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη τὴν χρεῖωδη προετοιμασίαν εἰς αὐτό.

5. Ἀλλ' ἔς τὸν δαίρουν δεκαοκτὼ, καὶ δὲν τὸν δαίρει ὁ νοῦς του· παροιμία διδάσκουσα τὸ μάταιον τῶν σωματικῶν κολάσεων εἰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ ἀπελιθώθη, ὥστε μὴτ' ἀφ' ἑαυτῶν, μὴτ' ἀπ' ἄλλους ὀδηγούμενοι, νὰ καταλαμβάνωσι τὰ καλά.

6. Ὁ λύκος καὶ ἂν ἐγήρασε, κ' ἤλλαξε τὸ μαλλίν του, οὐτὲ τὴν γνώμην του ἤλλαξεν, οὐτὲ τὴν κεφαλὴν του.

Μὴ μᾶς ἀποκοιμίζωσιν αἱ βραδεῖαι καὶ γεροντικαὶ μετάνοιαι. Ἐάν ἀληθῶς φροντίζωμεν τῶν ἡθῶν τὴν διόρθωσιν, χρεωστοῦμεν νὰ παραγγέλλωμεν, καὶ μετὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια νὰ ἀναγκάζωμεν τοὺς γονεῖς νὰ δίδωσι χρηστὴν ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν εἰς τὰ τέκνα των.

7. Τὸ σημερινὸν μὴ τ' ἀφίνης αὔριον. Αἱ ἀναβολαὶ εἶναι ποτὲ μὲν χρήσιμοι, κάποτε δὲ καὶ ἀναγκαῖαι· προξενοῦν ὅμως πολλάκις καὶ βλάβας, ὅταν γίνονται πλέον ἀπὸ ἀμέλειαν παρὰ ἀπὸ σκέψιν ὠριμον τοῦ πράγματος.

8. Εἰς τὴν ἀνυδρίαν καλὸν εἶναι καὶ τὸ χαλάζιον· παροιμία τῆς παλαιᾶς,

Ἄν μὴ παρῆ κρέα, τῷ ταρίχῳ στερκτέον.

9. Τὰ γειόμενα δὲν ἀπογίνονται· ἤγουν, ἀφοῦ γενῶσι, δὲν ἐμποροῦν πλέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μηδέποτε γενόμενα.

10. Καθαρὸς οὐρανὸς ἀστραπᾶς δὲν φοβεῖται· διὰ ταύτης σημαίνομεν ὅτι ὁ ἀληθῶς τίμιος καὶ καθαρὸς ἀπὸ ἀδικίας ἄνθρωπος δὲν ἐχει νὰ φοβῆται τὰς συκοφαντίας τῶν ἀχρείων ἀνθρώπων.

11. Βάρει ἡμεῖς, πέσε ἡμεῖς· ἀρμόζουσα εἰς τοὺς ἀνοήτους, ὅσοι, θέλοντες νὰ ἐκδικηθῶσι, βλάπτουν πλεῖστον ἑαυτοὺς παρὰ τοὺς ἐχθρούς των. Τοῦτο εἶναι ἡ παροιμιώδης Καθμεῖα νίκη.

12. Τώρα εἰς τὰ γεράματα, μάθε, γέρον, γράμματα· παροιμία νοσητικὴ εἰς τοὺς ἐξασθενημένους γέροντας, καὶ τολμῶντας τὰ ὑπὲρ δύναμιν. Οἱ σώζοντες ὅμως ἀκόμη ἱκανὸν νοῦν νὰ διδάσκωνται ὅσα δὲν ἐξεύρουν, ἂς ἐνθυμῶνται τοῦ Σόλωνος τὸ

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

13. Τίς κρατεῖ μέλι, καὶ δὲν γλείφει τὰ δάκτυλά του; Λέγεται μάλιστα σκωπτικῶς περὶ τῶν διοικούντων δημόσια χρήματα, ὡς σφετεριζομένων μέρος ἐξ αὐτῶν, ἢ κἄν κινδυνεύοντων νὰ νικηθῶσιν ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῆς σφετερίσεως. Ὁ πειρασμὸς, τῶν ὄντων, εἶναι φρικτὸς, καὶ πολλὰ ὀλίγοι τὸν ἀπέφυγαν. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἐφάνη ὁ Ἀριστείδης, ὅστις, διοικῆσας τοὺς φόρους ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἐγλείψε τὰ δάκτυλά του.

14. Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει· ἀρμόζουσα μὲν εἰς ὅλας τὰς πράξεις, ὅσας συμφέρει νὰ πράσσωμεν ἀνυπερθέτως, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας

ή ταχύτης κάμνει και ωφελιμώτερας, και πλέον εισέρστους εις τὸν εὐεργετούμενον, καθὼς ἐξ ἐναντίας ἡ ἀναβολὴ και ὑπέροχες τὰς καταστάνει ἀχαρίτους και ἀγενεῖς, ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης,

-----Οἱ δὲ δρῶσι μὲν,

Χρόνῳ δὲ πολλῷ δρῶσι, δυσγενέστεροι.

15. Ἄν ἐπεσαν τὰ δακτυλίδια, ἔμειναν τὰ δάκτυλα· παροιμία κομπαστική, λεγομένη κάποτε ἀπὸ τοὺς ἐκπεσόντας ἀπὸ πλοῦτον, ἀξίωμα, ἢ ἄλλην τινα δόξαν· συγχωρημένη, ἂν ἀληθῶς ἔμεινε τι εἰς αὐτοὺς τιμιώτερον πλοῦτου, ἀξιώματος, ἢ δόξης, ὅποια εἶναι ἢ φρόνησις και ἡ ἀρετή. Ἄλλα πολλάκις ὁ γυμνωθεὶς ἀπ' ἐκεῖνα δείχνει κομπάζων, ὅτι δὲν ἦτον, ὅτε τὰ εἶχε, πλὴν χρυσόμαλλον πρόβατον, ἢ, τὸ χειρότερον, τίγρις, κομμένος τῶρα (δι' εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων) και τοὺς δυνάστας και τοὺς ὀδόντας.

16. Ἀπὸ τὸ εἶπε ὡς τὸ κάμε μέγα διάστημα.

17. Κάλλιον θέλω ἓνα ἐχθρὸν φρόνιμον παρὰ δέκα τρελοὺς φίλους. Τῶν ἀνοήτων αἱ φίλαι ὁμοιάζουν πολλάκις τοῦ γαδάρου τὰ φιλήματα, ὅστις, ὑψώσας τοὺς ἐμπροσθίους πόδας νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸν δεσπότην του, τὸν ἐβόησε καταγῆς, και τοῦ ἐσύντριψε τὸ κρανίον.

18. Ὅστις δὲν λαλεῖ, τὸν θάπτουν· σημαίνουσα ὅτι ὅστις ὑποφέρει νὰ ἀδικῆται καθημέραν, χωρὶς νὰ προσδράμῃ εἰς τῶν νόμων τὴν βοήθειαν, θαρρύνει τοὺς ἄλλους νὰ τὸν ἀδικῶσιν ἐπιπλέον.

19. Τὰ ὡς δὲν θέλεις γίνονται, θέλε τα και ὡς γίνονται. Τοῦτο εἶναι παροιμία, περιέχουσα τὴν φρόνιμον συμβουλήν τοῦ Ἐπικτήτου, Ἐμὴ ζῆται τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, και εὐροήσεις.

20. Θεωρία ἐπισκόπου, και καρδιά μυλωνᾶ· σημαίνει ὅτι και ὁ ἀρχαῖος στίχος,

Καλὴ μὲν ὄψις, ἐν δὲ δειλαῖαι φρένες.

Τῶντι, ἢ θεωρία τοῦ ἐπισκόπου διαφέρει παντάπασι ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ μυλωνᾶ· ἐπειδὴ ὁ πρῶτος φορεῖ μαῦρα· τοῦ δευτέρου τὰ φορέματα εἶναι καταλευρωμένα. Εἶθε ἡ ἀνομοιότης τῶν ἐνδυμάτων νὰ μᾶς διδάσκῃ πάντοτε, ὅτι και ἡ ἐπισκοπὴ λογικοῦ ποιμνίου δὲν ὁμοιάζει τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ μύλου!

21. Σιμὰ τοῦ ξηροῦ, καίεται και τὸ χλωρόν· σημαίνουσα τὸν κίνδυνον τῆς με κακοὺς ἀνθρώπους ἀναστροφῆς.

22. Ὅπου ἀκούεις πολλά κεράσια, κράτει μικρὰ καλάθια· διδάσκουσα νὰ μὴν ἀπατώμεθα εὐκόλως ἀπὸ τὴν φήμην τινῶν ἀλαζόνων γόττων. Αὐτοὶ πρῶτοι γίνονται δημιουργοὶ τῆς ἰδίας φήμης, πλάσσοντες ἢ μεγαλύνοντες τὰ προτερήματά των. Ὁ πραγματευτῆς ἱστορεῖ τὰ μακρὰ του ταξείδια και τὰ μεγάλα κέρδη· ὁ τεχνίτης τὴν ἄκραν ἐπιδεξιότητα εἰς ὅσα κατασκευάζει· ὁ πολεμιστῆς καυχᾶται εἰς τὰς ἀνδραγαθίας του, ὡς ὁ Διόνυσος τῆς κωμωδίας (Ἀριστοφάν. Βατρ. 49),

-----Και κατεδύσαμέν γε ναῦς

Τῶν πολεμίων ἢ δώδεκ', ἢ τρισκαίδεκα·

ὁ σοφὸς κομπάζει, ὅτι ἠξιώθη διὰ τὴν σοφίαν του νὰ κατασταθῆ ὀνομαστικῶς ἢ τριῶν Ἀκαδημίων μέλος, και πλειοτέρων ἄλλων διεπιστολεύς (correspondant). Οἱ γόττες φυσικὰ γεννῶνται ὅπου εὐρίσκειται πλῆθος πολῶν μωρῶν, ἢ γόττες ἄλλοι, συγχωροῦντες τὴν γοητείαν, διότι ἔχουν και αὐτοὶ κεράσια νὰ πωλήσωσι. Και συμβαίνει πολλάκις, ὅταν οἱ μωροὶ δράμωσι πανταχόθεν, ἀντὶ κερασίων, νὰ χάνωσι και τὰ καλάθιά των.

23. Κάμε καλὸν, και ῥίψε το εἰς τὸν αἰγιαλόν· ἔγουν, καλὸν ἔργον, εὐεργεσίαν. Παροιμία ἠθικωτάτη και ἀρχαιοτάτη, ἐπειδὴ τὴν ἐπαράγγειλε και ὁ Σολομῶν, (Ἐκκλησιαστ. ια. 1.) Ἐπίστευσον τὸν ἄρτον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει ἡμερῶν εὐρήσεις αὐτόν. Εἶπε και ὁ Ἀπολλώνιος ὁ ἐν Τύρῳ,

Κάμε καλόν, και ἄς κείτεται, ἂν νᾶσπειρες σιτάρει,

Ὅπου τὸ βίπτεις εἰς τὴν γῆν, κ' ὕστερ' εὐρίσκεις χάρι.

24. Τοῦ οἰκοκυροῦ τ' ὀμμάτιον κόπρισμα γίνεται εἰς τὸ χωράφιον· διδάσκουσα τοὺς ζῶντας ἀπὸ γεωργίαν, ἢ και ἀπὸ κἀνὲν ἄλλο εἶδος βιομηχανίας, νὰ μὴν ἐμπιστεύωνται πολὺ τὴν πρόνοιαν εἰς τοὺς μισθωτοὺς ὑποργούς, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐπισκέπτωνται συχνὰ, και πολλάκις και νὰ συνεργάζωνται μ' αὐτούς.

25. Ὅταν σὲ κόπτη τὸ ὑπόδημα, ὅπου θέλει ἄς ἦν ὁ νοῦς σου· ἔγουν, ὅταν θλίβεσαι σφοδρὰ ἀπὸ ἔννοιαν ἢ μέριμναν τινα, ματαίως καταγίνεσαι ἢ προσέχεις εἰς ἄλλο τι πρᾶγμα· ἡ λυπηρὰ ἔννοια σὲ σύρει πάντοτε ἀπ' ἐκεῖνο.

26. Ὅστις καὶ εἰς τὸ κουρκούτιον, φυσᾶ τὸ ὀξυγόγαλον· σημαίνουσα τοὺς ὑποπτενομένους και τὰ παντελῶς ἀκίνδυνα, ἀφοῦ πάθωσι πολλὰ κακὰ ἀπροσδόκητα.

27. Ὅτ' ἦλθαν τὰ γένεια, ἔχασα τὰ κτένια· σημαίνουσα τὸ συμβαῖνον εἰς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ὠφελῶσιν πλέον ἀπὸ τὰ γεννώμενα καλά, διότι τὰ λαμβάνουν εἰς καιρὸν, ὅτε δὲν ἔχουν πλέον τὰ μέσα τῆς ἀπολαύσεως ἢ τῆς οἰκονομίας των.

Ἀπὸ τὸ λολὸς ἔχομεν πολλὰς παροιμίας, ὅχι λολάς.

28. Ὅλα τοῦ λολοῦ λολὰ εἶναι, διὰ τὸ δύσκολον τῆς μεταβολῆς ὅχι μόνον τοῦ λολοῦ εἰς φρόνιμον, ἀλλὰ και παντὸς ἄλλου κακοῦ ἢ ἀχρείου ἀνθρώπου εἰς χρηστὸν ἢ χρήσιμον.

29. Ὁ λολὸς με τὰ ἐνθυμᾶται χαίρεται, και με τὸν νοῦν πλουταίνει, μωρίας εἶδος βασανίζον μάλιστα τοὺς ἀργούς και μισητάς τῶν κόπων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐλέχθη και τὸ Ἐλπίδες βόσκουσι τοὺς κενούς τῶν βροτῶν· ἐλπίδες ὅμως ἐφήμεροι, και διαδεχόμεναι μίαν τὴν ἄλλην, καθὼς αἱ φυσκαλίδες εἰς τὴν ἐπιφανείαν τοῦ νεροῦ, ὡς τὸ διδάσκει ἄλλη παροιμία,

30. Τῶν λολῶν ἢ χαρὰ δὲν κρατεῖ πολὺν καιρόν. Παροιμία ἀστεία εἶναι και τὸ

31. Εἶπαν τὸν λολὸν ν' ἀψη φωτίαν, κ' ἔκαυσε τὰ ῥοῦχά του, διὰ τοὺς πρᾶσσοντας ἀσυγκρίτως πε-

ρισσότερον παρ' ὅτι τοὺς προστάξης ἢ τοὺς συμβουλευσας. Ἄλλη παροιμία,

32. Ὅσα ἐξεύρει ὁ λολὸς οἰκοκύριος, ἕκατὸν ἀπεξω φρόνιμοι δὲν ἐξεύρουν, ἦτις μᾶς διδάσκει νὰ μὴ γινώμεθα προπετεῖς εἰς τὰς περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις.

33. Ὅστις πνίγεται, ἀπὸ τὰ μαλλία του πιάνεται· λεγομένη διὰ τοὺς εὐρισκομένους εἰς ἀνάγκας και κινδύνους τοιοῦτους, ὥστε νὰ καταφεύγωσι και εἰς μέσα, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐλπίζεται οὐδεμία βοήθεια.

34. Ἡ ἀλήθεια εἶναι μαλώτρια· ἔγουν, ἡ φανέρωσις τῆς ἀληθείας εὐκόλα διεγείρει μάχας και ἔχθρας. Και τοῦτο συμβαίνει ἢ διότι ὁ λέγων τὴν ἀλήθειαν δὲν τὴν λέγει εἰς τὸν πρόποντα καιρὸν, ἢ διότι ὁ ἀκούων εἶναι τῆς μερίδος ἐκείνων, ὅσοι ἔχουν αἰτίαν νὰ φοβῶνται τὴν ἀλήθειαν, Ἄνθρωποι πονηροὶ και γόττες, πλανῶντες και πλανώμενοι.

35. Ὅπου εἶναι πολλοὶ πετεινοὶ, ἀργεὶ νὰ ἐξημερώσῃ διδάσκουσα, ὅτι και εἰς τὰ ἔργα και εἰς τὰς πράξεις μᾶς χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειρίζομεθα τόσα μέσα και τόσους ἐργάτας, ὅσους ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖ τὸ ἔργον· οἱ πλειότεροι τῆς χρείας γίνονται ἐμπόδια μᾶλλον παρὰ συνεργοὶ τοῦ ἔργου.

36. Ὅμοιος τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ· ἀρχὴν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ὅμηρον (Ὀδυσ. ρ. 218),

Ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἀγεί Θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον.

Τοῦτο ἀληθεύει μάλιστα διὰ τοὺς χρηστοὺς πολίτας. Εὐκόλα φιλιόνονται, εὐθὺς ἀποῦ καταλάβῃ ἓνας τοῦ ἄλλου τὴν διάθεσιν εἰς κοινὴν τῆς πατρίδος ὠφέλειαν. Οἱ κακοὶ πολῖται φιλιόνονται κάποτε και αὐτοὶ διὰ νὰ συγκροτήσωσι φατρίαν, ἢ νὰ κλέψωσι τὰ δημόσια, ἀλλ' ἢ φιλία των ὁμοιάζει τὴν φιλίαν τῶν λύκων.

37. Νὰ σύρῃ ὁ κλέπτης τὴν φωτὴν, νὰ φύγῃ ὁ οἰκοκύριος· ἀρμόζουσα εἰς τοὺς ὅσοι ἐνόνουν τὴν ἀδικίαν με τὴν ἄκραν ἀναισχυντίαν και θρασυτητα, φωνάζοντες τρανώτερα παρὰ τοὺς ἀδικημένους, ὡς νὰ ἦσαν αὐτοὶ οἱ παθόντες τὴν ἀδικίαν.

38. Ὡς στρώσῃ καθεὶς, οὕτω μέλλει νὰ πλαγιασῇ· ἔγουν, κατὰ τὴν διαγωγὴν του ἔχει νὰ προσμένῃ και τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα. Ἀξιόλογον μάθημα διὰ τοὺς νέους, νὰ τὸ διδάσκωνται παιδιόθεν ἀπὸ τοῦ γονεὺς και διδασκάλους· διότι ὅλη ἡ παιδικὴ ἀνατροφή ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ στρώσις τῆς κλίνης. Μακάριος ὅστις τὴν στρώσῃ καλά.

39. Τὸ στραβὸν ἔξυλον ἢ φωτία τὸ ἰσάζει· μεταφορικῶς λεγομένη περὶ τῶν στρεβλῶν τὴν γνώμην, τοὺς ὁποίους αἱ κολάσεις τῶν νόμων ἀναγκάζουν νὰ κρατῶνται και μὴ θέλοντες εἰς τὸ ἴσον.

40. Πολυτεχνίτης κ' ἐρημος. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ἢ ὀλιγότης τῶν κατοίκων ἠνάγκαζε τὸν τεχνίτην νὰ ἐργάζεται πολλάς τέχνας ἐντάμα, και ἀκολούθως νὰ τὰς ἐργάζεται ὅλας ἀτεχνα. Περὶ τοῦτου λέγει ὁ Ξενοφῶν τὰ ἐπόμενα·

Ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν οἱ αὐτοὶ ποιοῦσι κλίνην, θύραν, ἀρο-

τρον, τράπεζαν· πολλάκις δ' ὁ αὐτὸς οὗτος και οἰκοδομεῖ, και ἀγαπᾷ ἦν και οὕτως ἱκανοὺς αὐτὸν τρέφειν ἐργοδότας λαμβάνη. Ἀδύνατον οὖν πολλὰ τεχνώμενον ἀνθρώπον πάντα καλῶς ποιεῖν. Ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, διὰ τὸ πολλοὺς ἐκάστου δεῖσθαι, ἀρκεῖ και μία ἐκάστη τέχνη εἰς τὸ τρέφεσθαι· πολλάκις δ' οὐδ' ὅλη μία, ἀλλ' ὑποδήματα ποιεῖ ὁ μὲν ἀνδρεῖα, ὁ δὲ γυναικεῖα· ἐστὶ δὲ ἔνθα και ὑποδήματα ὁ μὲν νευροβραχίων μόνον τρέφεται, ὁ δὲ, σχίζων· ὁ δὲ χιτῶνας μόνον συντέμων, ὁ δὲ γε, τούτων οὐδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ συντιθεῖς ταῦτα. Ἀνάγκη οὖν τὸν ἐν βραχυτάτῳ διατρέχοντα ἔργῳ, τοῦτον και ἀριστα διηναγκᾶσθαι τοῦτο ποιεῖν.

Ὁλόκληρον ἀπέγραψα τὴν μακρὰν ταύτην ῥῆσιν τοῦ Ξενοφῶντος και διὰ τὴν εὐφράδειαν αὐτῆς, και διότι ἐξηγεῖ καθαρὰ τὸ μέγα θεώρημα τῆς νεωτέρας πολιτικῆς οἰκονομίας, τὴν τελειοποιῆσιν λέγω τῶν τεχνῶν ἀπὸ τὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας, ὅστις γεννᾶται ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν και πλοῦτον τῶν ἀνθρώπων, και συνεργεῖ ἀμοιβαίως εἰς τὴν ἀξίησιν αὐτῶν. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἡ πολυτεχνία, ἔγουν ἡ πολλῶν τεχνῶν ἐργασία ἀπὸ μόνον ἓν ἄνθρωπον, ἠθέληεν εἶσθαι μεγάλη του δυστυχία, ὡς τὸ μαρτυρεῖ και ἡ ἀνωτέρω παροιμία, και ἡ ταυτόσημός της ἄλλη, Ἡ παπᾶς, ἢ ζευγᾶς· και τρίτη ἄλλη, Ὅστις κυνηγεῖ δύο λαγούς, οὐδὲ τὸν ἓνα πιάνει. Ἄν ἐξετάσῃς τὸ πρᾶγμα και ἠθικῶς, εἰς τοιαύτην πολιτισμένην ἀνθρώπων κοινωνίαν ὁ πολυτεχνίτης γίνεται πλέον βλαβερὸς παρὰ ὠφέλιμος. Εἰς τὴν προτέραν, ἐξ ἐναντίας, ὅτε δηλαδὴ αἱ ἀνθρωπικαὶ κοινωνίαι ἦσαν, νὰ εἶπω οὕτως, εἰς τὴν νηπιότητα, ἡ πολυτεχνία ἐνὸς ἀνθρώπου ἦτο και ἀναγκαῖα και ὠφέλιμος, οὐδ' ἔτρεχε κἀνένα κίνδυνον ὁ πολυτεχνος νὰ τοῦ λείψωσι τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα.

Ἐπεταῖ ἡ συνέχεια.

ΤΑ ΧΑΡΤΟΠΑΙΓΝΙΑ.

Τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς, τὸ ὁποῖον θέλομεν στηλιτεύσειν σήμερον, εἶναι τὰ χαρτοπαίγνια, ἔγουν ἡ κοινῶς λεγομένη χαρτοφορία. Δὲν ἐξετάζομεν φιλολογικῶς τὴν ἀρχὴν τῆς διαφορᾶς ταύτης, οὔτε τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως και προόδου τῆς. Ἀδιαφοροῦμεν δὲ και ἀν ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν ἢ Ἀραβίαν, τὰς ἐστίας τῆς ὀκνηρίας, ὅπου ἐγεννήθη και τὸ Σαντράκιον, τὸ ὁποῖον ἔχει μεγάλην σχέσιν με αὐτὰ, και ἀν ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην· ἢ και ἀν ἦλθον πρὸ τοῦ ἰγ' αἰῶνος, ἢ τὸν ἰδ'. Δὲν μᾶς διαφέρει νὰ ἐξετάσωμεν, ἀν ὡς ἐκ τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα φέρουν ἀκόμη, δηλ. τῆς Κούπας, τοῦ Δυναρίου, τοῦ Σπαδίου, και τοῦ Μπαστονίου, πρῶτοι οἱ Ἴσπανοὶ εἰσήξαν τὴν διαφορὰν ταύτην εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ τὴν εἰσήξαν οἱ Γάλλοι, ἢ και αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ· καθὼς κρίνομεν περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν και ἀπὸ τὰ ὁποῖα φέρουν ἐνδύματα τὰ εἰς αὐτὰ ἐξωγραφισμένε πρόσωπα, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν σημερινῶν Γαλλικῶν χαρτοπαίγνιων ἀνήκει εἰς τὴν τοῦ Καρόλου Ζ', κλπ. Ὅλα τὰ τοιαῦτα εἶναι περιττὰ εἰς τὸ προκείμενον θέμα μᾶς.

Τὸ μόνον δὲ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ

πραγματευθῶμεν, εἶναι, ὅτι ἡ ψῆρα αὐτῆ τῶν χαρτοπαιγνίων εἶναι κοινὴ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἀτέχνους καὶ ὀκνηροὺς· καθὼς καὶ εἰς τινὰς ὑπουργοὺς καὶ ὑπαλλήλους, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὡς ἀπλοῦν μέσον πορίσμου τὴν ὑπηρεσίαν των, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε κἀν φροντίζουν διὰ τῆς ἀδιακόπου ἐμβριθεῶς μελέτης των νὰ βελτιωθῶσι, καὶ διὰ τῆς βελτιώσεώς των νὰ προάξωσι τὴν ὑπηρεσίαν των· καὶ τὸ χειρότερον ἀκόμη, ὅτι χωρὶς συστολὴν καὶ ἐν καθαρᾷ μεσημβρία παίζονται τὰ χαρτὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ἀτέχνους εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ καφενεῖα, — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖται εἰς κἀνὸν σχεδὸν μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ οἱ διοικηταὶ μας, ἢ μᾶλλον οἱ ἀστυνόμοι μας, οὔτε κἀν φροντίζουν περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε συλλογίζονται ποτὲ ὅτι πολλοὶ, κατεξοδευόντες τὸν καιρὸν των εἰς τὰ χαρτοπαίγνια τὴν ἡμέραν, ἔχουν ἄλλο ἐντιμὸν ἐπάγγελμα τὴν νυκτοκλοπὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ τὰ ἐξοδα τῆς διατροφῆς των πορίζονται, καὶ τὰ τῶν χαρτοπαιγνίων.

Ἄλλὰ πῶς ἐμπορεῖ, λ. χ., καὶ ὁ ἀστυνόμος τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἀπαγορεύσῃ ἀγογγύστως τὰ χαρτοπαίγνια ταῦτα ἀπὸ τὰ δημόσια καφενεῖα, ὅταν ἀκούῃ, ὅτι εἰς τὴν δεῖνα οἰκίαν τοῦ δεῖνος ὑπουργοῦ, εἰς τὴν δεῖνα τοῦ συμβούλου, εἰς τὴν δεῖνα τοῦ ὑπαλλήλου, κἀποτε δὲ καὶ εἰς τὴν δεῖνα τοῦ ἀγίου ἐπισκόπου, διάγουν ὀλοκλήρους τὰς νύκτας των οἱ κύριοι οὗτοι χαρτοπαίζοντες, καὶ γυμνόνοντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον;

Ἄραγε οἱ ὑπουργοί, οἱ σύμβουλοι, οἱ ὑπάλληλοι, πρόσθε καὶ οἱ ἱεράρχαι οὗτοι, δὲν ἔχουν ἄλλα καθήκοντα νὰ ἐκπληρώσουν εἰς καιρὸν τῆς νυκτός, καθήκοντα τὰ ὁποῖα τοὺς ἐπιβάλλει αὐτῆ ἡ ὑπηρεσία των; ἢ εἶναι δίκαιον νὰ ἀκριβοπληρώνονται διὰ νὰ χαρτοπαίζωσι, καὶ ἴδιον φιλοτίμου δημοσίου ὑπρέτου νὰ μὴν ἐξοδεύῃ κἀν μέρος τῆς νυκτός του ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν, διάφορα ἠθικὰ βιβλία, ἢ καὶ τὰ ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ χρῆμα του, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ γίνεταί καὶ πρὸς τὸ Κοινὸν, τὸ τρέφον αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ὠφέλιμος;

Ἄς ρίψωμεν τὰ βλέμματά μας εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς τοιοῦτους χαρτοπαίχτας ἢ χαρτοφόρους, ὡς τοὺς ὀνομάζει ἡ συνήθεια· εἰς τὸ πρόσωπόν του τί βλέπομεν; — ἓνα ἄνθρωπον παραχαλισμένον, σύννου, καρχεκτικὸν, δύσκολον, περιμένοντα ἀνυπομόνως νὰ παρέλθῃ ἡ ἡμέρα· ἡ κορία τοῦ ἀνθρώπου εὐχαρίστησις εἶναι νὰ νυκτώσῃ, νὰ ἔλθῃ ἡ προσδιωρισμένη ὥρα τῆς συνεντεύξεως μετὰ τοὺς φίλους του, διὰ νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ ἐντιμὸν τοῦ χαρτοπαιγνίου ἔργον. Οὗτος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του εὐρισκόμενος, διάγει ὡς ἀναίσθητος, δὲν ἔχει ἀφοσίωσιν εἰς τὴν συμβίαν του, ἀλλ' οὔτε φίλτρον εἰς τὰ τέκνα του· ἀφ' ἐνὸς μέρους, τοῦ φαίνεται ὅτι ἡ γυνὴ του τὸν ἐνοχλεῖ, ὅτι τὰ τέκνα του τὸν πειράζου· ἀφ' ἄλλου δὲ, οἱ ὑπρέται, αἱ ὑπρέτριαι, τὰ ἐξοδα τῆς οἰκίας, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐπιπλα, εἶναι εἰς αὐτὸν βάρος ἀνυπόφορον. Καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν αἰσθάνεται τί τρώγει, ἢ τί πίνει· εἰς ἓνα λόγον, δὲν γεύεται

οὐδεμίαν ἡδονῆς· ὁ νοῦς του, ἡ καρδιά του, ὅλος εἶναι ἀφοσιωμένος εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον· πολλάκις δὲ στερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου τὰ τέκνα του, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ἐξοδα ἐκεῖνα πρὸς χάριν τοῦ χαρτοπαιγνίου· καὶ ἂν ἡ σύμβιός του ἐκφράσῃ λόγον ἢ παράπονον, τὴν ἀπαντᾷ μετὰ ζυλοκοπήματα, καὶ μάλιστα ὅτε τὴν προτραίαν νύκτα ἤθελε χάσειν τὰ μαλλοκέφαλά του.

Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τὸν νοῦν του χαμένον εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ὅστις ποσῶς δὲν φροντίζει περὶ τῆς ἰδίας του συντηρήσεως, τῆς οἰκίας, τῆς συμβίαις, τῶν τέκνων, κλπ., ἢ καὶ ὅστις ἀκόμη εἶναι ἀπλῶς ἀφοσιωμένος εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦτο, ὁ τοιοῦτος, λέγομεν, εἶναι ἄξιος διὰ νὰ κατέχῃ καὶ δημόσιον θέσιν; εἶναι ἄνθρωπος καὶ μέλος τῆς κοινωνίας ἀβλαβὲς, ἢ ἐξ ἐναντίας περιττὸν ἄχθος ἀρούρης εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ καταφρόνησις εἰς τὴν ἀνθρωπότητα;

Γνωρίζομεν, ὅτι πολλοὶ θέλουσιν μᾶς κατηγορήσειν ὅτι μόνον διὰ τὴν μέλαιναν περιγραφὴν, τὴν ὁποίαν κάμνομεν εἰς τὰ χαρτοπαίγνια, ἀλλὰ καὶ διότι ἠθελήσαμεν νὰ κατακρίνωμεν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τῶν χαρτοπαικτῶν βίον· πλὴν ἡμεῖς δὲν θεωροῦμεν τὴν διαφθορὰν ταύτην περιοριζομένην εἰς μόνον τὸν ἰδιωτικὸν βίον· τὴν βλέπομεν ὅτι ἐξαπλοῦται καὶ εἰς τὸν δημόσιον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ μείνωμεν ἀδιάφοροι εἰς τὰ ἀποτελέσματά της· ἢ μήπως ὀλίγοι ἄνθρωποι διὰ τὰ χαρτοπαίγνια ἐγιναν κλέπται, ὀλίγοι ἐγιναν ἀπατεῶνες, ἢ καὶ ὀλίγοι ἔχασαν τὴν κατάστασίν των, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγιναν καὶ αὐτόχειρες;

Τὰ χαρτοπαίγνια εἶναι πηγὴ πολλῶν κακῶν εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα βλέπομεν ὅλας σχεδὸν τὰς κυβερνήσεις ἀπαγορευούσας αὐτὰ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνέχονται, μόνον καὶ μόνον διότι καταντᾷ ἀδύνατος ἡ ἀπαγόρευσις των, καθ' ὅσον μάλιστα παίζονται εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἄσυλα δηλαδὴ τῶν πολιτῶν, ὅπου ἡ ἐξουσία δὲν ἐμπορεῖ νὰ εἰσχωρήσῃ, εἰμὴ εἰς ὠρισμένας περιστάσεις.

Μόνη λοιπὸν ἡ ἠθικὴ ἀπαγόρευσις ἐμπορεῖ νὰ ἰσχύσῃ κατ' αὐτῶν· ὅθεν καὶ ἄλλο μέσον δὲν βλέπομεν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, παρὰ τὴν διὰ τοῦ τύπου στηλίτευσιν τῶν κυρίων χαρτοπαικτῶν. Ὅταν ὁ τύπος περιγράφῃ τοὺς χαρακτήρας των, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ κυριευμένοι ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο θέλουσιν βλέπειν τὸν ἑαυτῶν των καὶ θέλουσιν τὸν ἀποστρέφασθαι, καὶ ἐπομένως θέλουσιν προσπαθῆσαι, ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ μίαν τοιαύτην διαφθορὰν, ἣτις, μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι μέσον διασκεδάσεως, ἀφανίζει καὶ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν υἰγιάν των χαρτοπαικτῶν αὐτῶν.

Ἀπὸ τὰ δημόσια καφενεῖα ὅμως ἐλπίζομεν ὅτι αἱ ἀστυνομίαι τοῦ κράτους θέλουσιν τὰ ἐμποδίσειν, καὶ θέλουσιν προσέξειν εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψωσι τὸ τοιοῦτον κακὸν, ὡς μέσον τῆς ἀξιοκατακρίτου ὀκνηρίας καὶ τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς. — ΑΘΗΝΑ.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἄριθ. 12.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ. ΜΕΡΟΣ Β'.

ΕΚ τῶν γενομένων κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνστάσεων ὑπάρχουσι τινες, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἀπλοὶ Χριστιανοὶ ἐμποροῦν ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἀναιρέσωσιν. Εἶναι δὲ πάλιν ἄλλαι, εἰς τὰς ὁποίας ἔδωκαν μὲν οἱ πολυμαθεῖς ἀποκρίσεις, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν Χριστιανῶν οὔτε νὰ νοήσωσιν αὐτὰς δύνανται· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἄλλαι, εἰς τὰς ὁποίας οὐδεὶς, ὅσον καὶ ἂν ἦναι πεπαιδευμένος, δὲν ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ πλήρη ἀπόκρισιν, κατὰ συνέπειαν τῶν ἀτελῶν τοῦ ἀνθρώπου γνώσεων εἰς τὸν παρόντα τοῦτον βίον. Διότι, σοφὸν καὶ πολυμαθῆ λέγοντες τινὰ, ἐνοοῦμεν ὅτι αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος συγκριτικῶς πρὸς ἄλλους· καὶ ὁ πλείστα γινώσκων γνωρίζει ὀλιγώτατα παραβαλλόμενα μ' ὅσα ἄγνοεῖ· καὶ ὁ σοφώτατος δὲν ἐμπορεῖ νὰ κατανοήσῃ ἅπαντα τοῦ δημιουργοῦ τὰ ἔργα καὶ τὰ σχέδια. Τοῦτο δὲ μάλιστα πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς ἀτελῶς γινώσκεται. Τὸ εἰς ἡμᾶς ἀποκαλυφθὲν πρέπει νὰ ἦναι μέρος μόνον, καὶ ἴσως μικρὸν μόνον μέρος ὅλης τῆς ἀληθείας. Πολλὰ, περὶ ὧν κατὰ τὸ παρὸν ὀλίγον τι ἢ καὶ οὐδὲν γνωρίζομεν, ἔχουν ἢ ἐνδέχεται νὰ ἔχωσι στενὴν σχέσιν μετὰ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Παραδείγματός χάριν, δὲν γνωρίζομεν παρὰ μικρότατον μέρος τοῦ σύμπαντος ὅλης τῆς ἱστορίας, παρελθούσης καὶ μελλούσης, τοῦ κόσμου τὸν ὁποῖον κατοικοῦμεν· καὶ τοῦ ὅλου τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρξεως.

Ἡ γῆ δὲν εἶναι παρ' ἀσήμαντον μέρος συγκρινομένη μετὰ τὸν ἥλιον, τοὺς πλανήτας, καὶ τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα. Πιθανὸν δὲ ὅτι ταῦτα πάντα κατοικοῦνται καὶ ἴσως τὸ φανερωθῆν εἰς ἡμᾶς Εὐαγγέλιον εἶναι μικρόν τι μέρος εὐμεγέθους τινὸς σχεδίου, ἀφορῶντος τοὺς κατοίκους πολυαρίθμων ἄλλων κόσμων.

Ἐπειτα, ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν πόσον χρόνον ὁ κόσμος ἡμῶν οὗτος ἔχει νὰ διαρκῆσῃ. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἴσως δὲν ὑπῆρξεν ἔτι τὸ ἐν πεμπτημόριον, ἢ τὸ ἐν πεντηκοστημόριον, ὅλου τοῦ καιροῦ τῆς· καὶ ἴσως δὲν παρήγαγεν ἔτι τὸ ἐν πεντηκοστημόριον τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅσα εἶναι προωρισμένη νὰ παράξῃ.

Γνωρίζομεν δὲ ὅτι, ἐπειδὴ προτείνει τὴν ἐλπίδα ἀθανασίας ἐπέκεινα τοῦ τάφου, εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴν κατάστασιν οὐχὶ μόνον κατὰ τὸ ἐπὶ γῆς βραχὺ διάστημα, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα.

Ὅθεν, ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς, ἂν ἀληθεύῃ, πρέπει νὰ ἦναι σύστημα τόσον μερικῶς καὶ ἀτελῶς εἰς ἡμᾶς ἀποκακαλυμμένον, καὶ τοσοῦτον συνδεδεμένον μετὰ πράγματα, τῶν ὁποίων μικρὰν ἢ καὶ οὐδεμίαν γινώσκωμεν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ ἀνθρώπος, ἦτον ἐπόμενον νὰ εὐρισκῶνται εἰς αὐτὸν δυσκολίαι, τὰς ὁποίας καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν ἀνθρώπων ἀδυνατοῦν νὰ ἐξηγήσωσιν. Ἄνθρωποι δὲ τῶν ὀντι σοφοὶ δὲν ἐκπλήττονται οὔτε ἀθυμοῦσι τοιαύτας

δυσκολίας ἀπαντῶντες, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων εἶναι προετοιμασμένοι νὰ περιμένωσιν αὐτάς.

Ἄς σαφηνίσωμεν τὰ εἰρημένα δι' ἐνὸς ἀπλοῦ παραδείγματος· ὑπόθετε γεωγραφικὸν πίνακα μεσογείου τινὸς χώρας, εἰς τὸν ὁποῖον βλέπονται ποταμοὶ χωρὶς πηγὴν ἢ ἐκβολὰς, καὶ δρόμοι μηδαμῶ ἄγοντες. Ἄνθρωπος, ὅπως οὖν εἰδήμων τῆς γεωγραφίας, ἐννοεῖ διαμῆς, θεωρῶν τοιοῦτον πίνακα, ὅτι αἱ τῶν ποταμῶν πηγαὶ καὶ ἐκβολαὶ, καὶ αἱ πόλεις εἰς τὰς ὁποίας ἄγουσιν οἱ δρόμοι, εὐρίσκονται ἐπέκεινα τῶν ὁρίων τῆς ἐν τῷ πίνακι περιοχῆς, μολοντί ποῦ κείνται αὐτὸς ἴσως ἄγνοεῖ. Ἄλλος δὲ τις, πάντῃ ἄμοιρος γεωγραφικῶν γνώσεων, ἤθελεν ἴσως μεμφθῆν τὸν πίνακα ὡς δεικνύοντα μέρος μόνον τῆς διευθύνσεως τῶν ποταμῶν καὶ δρόμων. Αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς πᾶν ἄλλο, τοῦ ὁποῦ βλεπομεν μόνον ἐν μέρος, ἐκτὸς ἂν ἐνθυμώμεθα ὅτι δὲν εἶναι εἰμὴ μέρος, καὶ λαμβάνωμεν εἰς τὸν λογαριασμὸν τὴν ἀτελῆ αὐτοῦ θεωρίαν μας.

Ἄλλὰ μολοντί ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐμπορῇ πᾶς Χριστιανὸς ν' ἀπαντᾷ εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν, ὅσον ὅμως αὐξάνουσι αἱ γνώσεις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξίς τοῦ σκέπτεσθαι καὶ συλλογίζεσθαι περὶ τῶν τοιούτων, τόσον εὐκολώτερον θέλει εὐρίσκειν ἀπαντήσεις ἀποχρώσας εἰς πολλὰ, τὰ ὁποῖα κατὰ πρώτην προσβολὴν εἰσείδοντο παραπολύ δύσλυτα. Ἐξαιρέτως δὲ, δυσκολίαι τινὲς εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ὡς κατ' αὐτῆς ὑποτιθέμεναι, εὐρίσκονται ὑπὲρ αὐτῆς, μετὰ ὠριμωτέραν σκέψιν. Ναὶ μὲν, εἰσέτι διαμένον δυσκολίαι δυσεξηγήτοι· ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀναιρώσῃ τὴν πίστιν ἡμῶν, ἐπιβεβαιούσιν αὐτήν.

Λόγος χάριν· ἡ κακὴ ζωὴ πολλῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἐπαγγέλλονται ὅτι περιμένουν νὰ κριθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο πράττουσιν ὅλα τὰ ἐναντία τῶν ὅσα ἐκεῖνος ἐδίδασκε καὶ ἐπραττεν, εἶναι μία ἐνστάσις συχνότατα ὑπὸ τῶν ἀπίστων προτεινομένη, καὶ μεγαλητέραν ἴσως ἐπιρροὴν ἔχουσα εἰς τὸ πνεῦμα των οἰασθῆποτε ἄλλης. Ἴδοι, λέγουσι, θρησκεία, ἐπαγγελομένη ὅτι σκοπὸν ἔχει τοῦ ἀνθρώπου τὴν μεταρρύθμισιν, καὶ ὅμως οἱ δεχόμενοι τὴν θρησκείαν ταύτην ζῶσιν ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχεν ἄλλος κόσμος εἰμὴ ὁ παρὼν, καὶ παραδίδονται εἰς ὅλα τὰ χαμερπῆ καὶ πονηρὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀπαρράλλακτως καθὼς οἱ Ἑθνικοὶ. Ἐκτὸς δὲ τῶν ὅσοι οὔτε φροντίζουν οὔτε συλλογίζονται ποσῶς περὶ τῆς θρησκείας αὐτῶν, εὐρίσκομεν (λέγουσι) πολλοὺς, οἵτινες πολλὰ καὶ λαλοῦν καὶ συλλογίζονται περὶ αὐτῆς, μέγαν Χριστιανικὸν ζῆλον ἐπαγγελλόμενοι, καὶ μ' ὅλον τοῦτο τρέφουσι μίσος κατὰ τῶν συναδελφῶν Χριστιανῶν, ὑποθάλλουσι τὸν φθόνον, τὴν συκοφαντίαν, τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων διωγμὸν, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ καιρῷ ἐπαγγέλλονται ὅτι εἶναι πιστοὶ ὄπαδοὶ Ἐνὸς, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκεν αὐτοὺς ν' ἀγαπῶσι καὶ τοὺς ἐχθρούς των, ν' ἀποδίδωσιν εὐλογίαν ἀντὶ κατάρας, καὶ νὰ γνωρίζωνται ὡς μαθηταὶ αὐτοῦ διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης.

Βέβαια δὲ ὁ εἰλικρινὴς Χριστιανὸς λυπεῖται καὶ

ἀθυμῆ ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ θρησκεία μας ἐπέφερε τόσο ὀλιγωτέραν βελτίωσιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων παρ' ὅσον ἦτον εὐλογον ἢ ἐλπίζωμεν. Κατὰ βιάσος δὲ ὀφείλει ἕκαστος ἡμῶν νὰ σκεφθῆ, πόσον διπλασίως ἐνοχος καταγῆται ἡ θρησκεία του, καὶ ὅστις οὕτω ὄχι μόνον ἐπανίσταται κατὰ τοῦ Κυρίου του, ἀλλὰ φέρει καὶ ἄλλους ν' ἀποβάλλωσιν αὐτόν. Ἄλλ' ἔταν ἡ κακὴ ζωὴ τοσούτων Χριστιανῶν προτείνεται ὡς ἐνστασις κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ ἐρωτῶν, ἂν τοῦτο δὲν ἀποδεικνύῃ πόσον εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἄνθρωπος ἐπενόησε τοιαύτην θρησκείαν. Ὑπόθεσ' ὅτι οἱ ἀγροὶ τόπου τινός, ἐπιμελῶς ἀροτρεύομενοι καὶ βοτανιζόμενοι, σπείρονται μὲ σῖτον, καὶ ὅμως χόρτα καὶ ἀκάνθας ἐκφύουσι, τὰ ὅποια καὶ πνίγουν τὸν σῖτον, ἐὰν κατ' ἐπανάληψιν δὲν ἀφαιρεθῶσιν· εἰς τοιοῦτους ἀγροὺς ἐμπορεῖς νὰ πιστεύσῃς ὅτι ὁ σῖτος ἤθελε βλαστάνειν αὐτομάτως; ὄχι βέβαια· ἀλλ' ἤθελε συμπεράνειν ὅτι, ἂν ἡ γῆ ἀφίνετο ἀκαλλιέργητος, ἤθελε γεννήσειν χόρτα καὶ ἀκάνθας, οὐδόλως δὲ σῖτον. Ὡσαύτως, καὶ ὅποταν βλέπῃ τις τὸν φυσικὸν χαρακτήρα τῶν ἀνθρώπων τοσούτον ἐναντίον εἰς τὸν καθαρὸν, καὶ γενναῖον, καὶ φιλάγαθον, καὶ συγχωρητικὸν χαρακτήρα τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε καὶ μετὰ τὴν παραδοχὴν τούτου νὰ ἦναι ἡ ζωὴ τῶν ἀντίθετος εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν ἀρετὴν, δὲν ἐμπορεῖ βέβαια νὰ τὸ κρίνῃ πιθανὸν ὅτι ὄν τοιοῦτον ὁποῖος ὁ ἄνθρωπος ἐπενόησε θρησκείαν τοιαύτην ὅποια ἡ Χριστιανική.

Ἴδου καὶ ἄλλο παράδειγμα· προβάλλουσι τινες κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅτι δὲν ἐξηπλώθη καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἐπαγγέλλεται ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ βελτιώσῃ ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος· καὶ ὅμως, ἕσπερον ἀπὸ χιλίους ὀκτακοσίους χρόνους, μένει ἀκόμη μεγίστη μερὶς τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸν μὴ παραδεχθεῖσα. Ὅλα τῶντι τὰ πλέον πεπολιτισμένα ἔθνη πρεσβεύουσι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἑκατομμύρια εἰσὶν μὴ ἐπιστραφέντα τῆς θρησκείας δὲ ἡ πρόδοσις μετὰ τούτων φαίνεται βραδυτάτη. Τοῦτο ἐμπορεῖ μὲν νὰ φαίνεται παράδοξον καὶ δυσεξήγητον· ἀλλὰ τουλάχιστον δεικνύει ὅτι ἀνθρώπινα φιλῶς μέσα δὲν ἐξεμελίωσαν οὔτε διέδωκαν καταρχὰς τὸν Χριστιανισμόν. Τὰ ἔθνη ὅσα ἄτῳρα πρεσβεύουν αὐτὸν εἶναι πολὺ δυνατότερα καὶ εἰδημονέστερα καὶ ἐμπειρότερα εἰς ὅλας τὰς βιωτικὰς τέχνας παρὰ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ὅμως, ἂν καὶ ἀποστέλλωσι πολλοὺς ἄραστηροὺς καὶ ζηλωτὰς ἱεροδιδασκάλους, ἡ θρησκεία ὀλιγώτερον προοδεύει εἰς μίαν ἑκατονταετηρίδα παρ' ὅσον εἰς ὀλίγα ἔτη, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐκήρυξαν αὐτὴν ὀλίγοι τινὲς Ἰουδαῖοι χωρικοὶ καὶ ἀλιεῖς, ἅπαντας σχεδὸν τοὺς πλουσίους, καὶ δυνατόν, καὶ σοφοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἔχοντες. Ὅθεν εὐλόγως ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶχον ἐκεῖνοι πλεονέκτημά τι, τοῦ ὁποῖου ἡμεῖς στερούμεθα· τοῦτο δὲ ἦτον αἱ θ α υ μ α τ ο υ ρ γ ι κ αὶ δ υ ν ά μ ε ι ς .

Προτείνεται δὲ καὶ ἄλλη τις ἀντιλογία, ὅτι αἱ ἱεραὶ μας βίβλοι δὲν δίδουσι πλήρη τινὰ καὶ σαφῆ ἀποκάλυψιν διαφόρων ἀξιολόγων καὶ περιέργων πραγμάτων· λόγου χάριν, βραχύτατα ἱστοροῦσι περὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας, περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, περὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ, τὸ κυριώτερον, δὲν εὐρίσκομεν εἰς αὐτὰς πλήρη καὶ ἰδιαιτέραν τινὰ περιγραφὴν τῆς μελλούσης καταστάσεως, καὶ τοῦ βίου τὸν ὁποῖον διάγουσιν ἐν οὐρανοῖς οἱ μακάριοι. Ταῦτα πάντα, καὶ μάλιστα τὸ τελευταῖον, εἶναι περιέργοι καὶ ἀξιόλογοι ὑποθέσεις· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν φθάνει ποτὲ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν τοιούτων, φαίνεται εἰς πολλοὺς παραδοξότατον πῶς βίβλοι, θεῖαν ἀποκάλυψιν ἐπαγγελλόμεναι ὅτι περιέχουν, νὰ ὀμιλῶσι μὲ τοσαύτην συντομίαν, καὶ ν' ἀφίνωσιν ἀθεράπευτον τοιαύτην φυσικὴν περιέργειαν.

Εὐκόλως δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ τὴν δυσκολίαν ταύτην λέγων, ὅτι εἰς ἀποκάλυψιν μὲν ἐκ Θεοῦ ἐρχομένην ἦτο φυσικώτατον νὰ ἐλλείπῃ πᾶν τὸ πρὸς εὐχαρίστησιν ἀπλῶς τῆς περιεργείας· εἰς πλαστὴν δ' ἀποκάλυψιν, ὑπ' ἂν θρώπων ἐπινοηθεῖσαν, τούναντίον ἤθελεν εὐρεθῆν. Ὁ πλάνος ἤθελε μ' ὅλην τὴν λεκτικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ μὲ περισσὴν λεπτομέρειαν περιγράψῃ τὰ τῆς μελλούσης καταστάσεως, καὶ τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν ἀγγέλων, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ὅσα θεραπεύουσι τοῦ ἀνθρώπου τὴν περιέργειαν. Ὅ δ' ἐνθουσιαστής, ὁ ἐκλαμβάνων ὡς θεῖας ἀποκαλύψεις τὰ ὄνειρα καὶ τὰς φαντασίας του, ἤθελε μᾶς φλυαρήσειν πάμπολλα περὶ τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἐπειδὴ περὶ τούτων μάλιστα παραλογοῦν αἱ ἀσφηνημέναι φαντασίαι.

Ὅθεν, καὶ ἂν δὲν ἐμπορῆς νὰ ἐννοήσῃς διατί αἱ θ ε ἱ α ἱ Γραφαὶ νὰ ἦναι κατὰ τοῦτο ὅποια εἶναι, ἐμπορεῖς τουλάχιστον νὰ πληροφορηθῆς ὅτι δὲν ἤθελον εἰσθεῖναι τοιαῦται, ἂν εἶχον προέλθειν ἐξ ἀνθρώπων. Εἰς τοῦτο, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ, εἶναι τὸ ἀνάπαλιν τοῦ ὅ,τι ἡδύνατό τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ πλάνους ἢ ἐνθουσιαστάς.

Οἱ πλείοτεροι ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας διεπραγματεύοντο προσωπικῶς μετὰ τοῦ ὑποκόμητος Τουρέννου, μηδέποτε ζητοῦντες ἐγγύησιν. Καὶ αἱ πλέον φιλόπομποι δημοκρατίαι εἶδον ἐντελῆ πίστιν εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ. Μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς τὴν Σουαβίαν εὐρισκόμενος, ἐπλησίασε μὲ τὸ στράτευμά του εἰς τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας, διὰ νὰ καθυποβάλλῃ εἰς φόρον γαίας τινὰς τοῦ οἴκου τῆς Αἰστρίας· οἱ Ἕλβετοί, οἵτινες εἶχον δίκαιον νὰ φοβῶνται μὴν εἰσέλθῃ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐαυτῶν χώραν ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ διαβῆ ἐκεῖθεν εἰς τὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἔστειλαν ἐπιτροπὴν νὰ τὸν εἶπῃ ὅτι τοσαύτην πεποίθησιν εἶχον εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ πίστιν, ὥστε δὲν ἤθελον κάμειν οὐδεμίαν στρατολογίαν, ἂν μόνον τοὺς ἐβεβαίονεν ὅτι δὲν ἤθελε περάσειν ἀπὸ τὴν χώραν των· ὅτι ὡς πρὸς ἄλλους ἤθελον μεταχειρισθῆν τὰς μεγαλητέρας προφυλάξεις, ἀλλ' ὡς πρὸς αὐτὸν ἤθελον εὐχαριστηθῆν μὲ μόνον τὸν λόγον του.

ΣΑΝΥΑΣΗΣ.

सन्नासी

ΣΑΝΥΑΣΑΙ λέγονται εἰς τὰς Ἰνδίας ἐθελόθρησκοὶ τινες ἐπαῖται, οἱ τὸν τέταρτον καὶ ἀνώτατον βαθμὸν τῶν Βραχμάνων συγκροτοῦντες. Ἡ προτεταγμένη εἶναι εἰκὼν ἀληθινή, ἀκριβὲς ὁμοίωμα τοῦ ὑποκειμένου τὸ ὁποῖον παριστάνει, ὑπὸ ἱεροδιδασκάλου τινός εἰς τὴν Ἀγγλίαν πεμφθεῖσα μετὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς·—

Ἐμὴν ἐσπέραν, πρὸ ὀλίγου καιροῦ, ἐνῶ περιεπάτου εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου μετὰ τινος συναδελφοῦ μου, ἀπνητήσαμεν ἐθελόθρησκον ἐπαῖτην, τὸν ὁποῖον ἄριστα εἰκονίζετο τὸ μετὰ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς ὁμοίωμα. Ἐπὶ λοφιδίου ἰστάμενος κατέναντι τοῦ ποταμοῦ, καὶ περὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας λαλῶν πρὸς τοὺς ἐκεῖ συνηγμένους, εἶδα καὶ αὐτὸν αἰφνης μετὰ τῶν ἀκρατῶν μου. Ἐκδέτων δὲ τὰ τῆς εἰδωλολατρίας ἄτοπα, εἶδεικα τὸν ἀσκητὴν ἢ ἐπαῖτην τοῦτον ὡς παράδειγμα. Εἰς ἡ δύο ὠμίλησαν πρὸς ἐκείνον τῆς σκληραγωγίας του, καὶ δῆλον ὅτι μεγάλως τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὑπελήπτοντο. Διὰ νὰ πληροφορηθῶ δ' αὐτοὺς περὶ τῆς ἀτοπίας καὶ μαρίας τοῦ καθιστάνειν ἄχρηστον ἐν οἰονδήποτε μέλας τοῦ σώματος, ἀνέφερα τὴν πασίγνωστον

Σανσκριτικὴν παροιμίαν, 'Οὐδὲν ὁ Θεὸς φθίρει' ἥτις, μολονότι κατὰ τὴν ὀρθοδοξίαν τῶν Ἰνδῶν ἔχει ἄλλο νόημα παρὰ τὸ ὑπ' ἐμοῦ δοθέν, μ' ἐβοήθησε μ' ὄλον τοῦτο νὰ δεῖξω ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὕτως, ἄχρηστον τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα καταστήσας, ἐπραξε πολὺ μᾶλλον καὶ παρ' ὅσον ὁ Θεὸς αὐτός· ἐπομένως δὲ οὐχὶ μόνον ἀρετὴ δὲν ἐλογίζετο ἡ τοιαύτη πράξις, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, μεγάλη ἀμαρτία κατὰ τοῦ Θεοῦ. Μετὰ πολλῆς προσοχῆς μὲ ἠκροάζετο τὸ πλῆθος· ἐνῶ δ' ἐγὼ ἐλάλου, ὁ συναδελφός μου ἰχνογράφησε τὸν ἐθελόθρησκον, καὶ μετὰ τὴν εἰς οἶκον ἐπιστροφὴν μ' ἔδωκε τὴν ἰχνογραφίαν ταύτην, ἥτις τόσο μᾶλλον εἶναι ἀξιοπεριέργος, καθ' ὅσον ἀκριβῶς τὸν ἄνθρωπον παριστάνει. Ἐρωτηθεὶς ὁ Σανύασης ἐπὶ τίνι λόγῳ ἐκράτει τὸν βραχίονα ὑψωμένον, μὲ σκοπὸν, ἀπεκρίθη, ν' ἀποκτήσω θρησκευτικὴν ἀξιοσύνην, καὶ μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι δώδεκα ἔτη εἶχε διατηρήσειν αὐτὸν εἰς τὴν ὄρθριον αὐτὴν θέσιν.

Ἄδύσκολον ἤθελον εἰσθεῖναι, φίλε, διὰ λόγων νὰ σε μεταδώσω ὀρθὴν ἰδέαν τοῦ καταπληκτικοῦ καὶ φρικώδους ἀποτελέσματος, τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει τοιοῦτου παρα-

δόξου υποκειμένου θέα. Ὁ βραχίον, ἀνυψωμένος τοσοῦτον μακρὸν χρόνου διάστημα, ἐπὶ τέλους καθίσταται διόλου ἀμετάτρεπτος· ἐνῶ δ' αὐτὸς συστέλλεται καὶ ἐλαττοῦται, οἱ ὄνυχες ὑπερμακρύνονται, καὶ καταντῶσιν ὡς οἱ ἀρπακτικοῦ ὄρνέου. Τοῦ μήκους τῶν ὀνύχων θέλει σὲ δώσειν ὀρθὴν ἰδέαν τὸ σχεδίασμα, καθότι μετ' ἀκριβείας διετηρήθησαν αἱ τῆς μορφῆς ἀναλογίαι.

Ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο καταρχὰς ὁ τῆς αἰρέσεως ταύτης χαρακτήρ, τὴν σήμερον βέβαια οἱ Σανυάσαι διάγουν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἄσωτον καὶ διεφθαρμένον βίον. Πᾶν κοσμικὸν ἔργον ἐγκαταλείψαντες, ζοῦν ὄλως διόλου ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν ἀμπόλλοι γενναίως τοὺς χορηγοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐπιτρόπην δεισιδαίμονος πρὸς αὐτοὺς σεβασμοῦ, ὡς ταχέως μετ' τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἐξομοιούμενοι. Περιπλανῶνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ῥυπαρώτατοι, μόλις ἐν ῥάκος φοροῦντες σκέπασμα τῆς γυμνότητος αὐτῶν, ὅχι ὅτι δὲν ἐμποροῦν νὰ προμηθευθῶσι τὰ τοῦ σώματος χρεώδη ἐνδύματα, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξωσι τάχα ὅτι δὲν ὑπόκεινται πλέον εἰς τὴν ἐπιτρόπην ἐξωτερικῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι παρήτησαν τὸν κόσμον, καὶ ὄλως καδυπέβαλον τὰ πάθη. Ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅμως, ἀπὸ τὰ φαινόμενα κρίνων τις, λαμβάνει κακίστην ἰδέαν περὶ τῆς ἀγνείας των, καὶ ἐμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι παρήτησαν πᾶν ὄρθον αἰσθημα τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ κοσμίου. Γενικῶς φέρουσι μετ' ἑαυτῶν δέρμα τίγριδος, ἐφ' οὗ καθίζουσι ὅταν ἦναι χρεῖα· ἴσως δὲ καὶ σκοπεῖον μετ' αὐτὸ νὰ δεικνύουσιν ὅτι ἀνήκουον εἰς τὸ ἐν ἐρήμοις διατρίβον γένος τῶν Σανυασῶν.

Ἄλλος τις συγγραφεὺς λέγει τὰ ἐπόμενα.—Ὁ βαθμὸς Σανυάσου, ὁ τέταρτος καὶ ἀνώτατος εἰς τὸν Βραχμῶν δύναται ποτε νὰ φθάσῃ, τόσον εἶναι ὑψηλὸς ὥστε περισσοτέραν ἀγιότητα μεταδίδει ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης γενεᾶς παρ' ὅσην οἰαδήποτε ἄλλη τοῦ βίου κατάστασις ἐν διαστήματι μυρίων. Προσθέτουσι δὲ ὅτι, εὐθὺς ἀφοῦ ἀποθάνῃ Σανυάσης, μεταβαίνει πάραυτα εἰς τὸν κόσμον τοῦ Βραχμῶν ἢ τὸν τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἀπαλλάσσεται διαπαντὸς τῆς ποινῆς τῶν μετεμψυχώσεων. Ὁ Σανυάσης ὀφείλει ἐξάπαντος νὰ παραιτήσῃ τὴν γυναῖκά του, καὶ ν' ἀπαρνηθῇ τὰς οἰκιακὰς ὄλας καὶ κοινωνικὰς σχέσεις. Κατὰ πρωίαν, ἀφοῦ λουσθῇ, πρέπει νὰ τρίβῃ ὄλον τὸ σῶμά του μετ' ἰστάκην, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὄλως ἀπηνήθη τὸν καλλωπισμὸν τοῦ σώματος καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου. Εἰς μονοράγιον χρεωστὴ νὰ περιορίζεται κατ' ἡμέραν. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λείψῃ ὄλως διόλου ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ Βετέλ, τὸ ὁποῖον εἶναι φύλλον δριμύ τὴν γεῦσιν, παραπολὺ μασώμενον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, καὶ δυσκολώτατα παραιτούμενον ὑπὸ τῶν ὄσων αὐτὸ ἤδη ἐσυνείθισαν. Τὰ ὑποδήματα του πρέπει νὰ ἦναι ξύλινα κρούπαλα. Πρέπει νὰ ἔχη ἐρημιτῆριον ἐπὶ τῶν ὄχθων ποταμοῦ τινὸς ἢ λίμνης. Πρέπει νὰ ζῇ μόνον ἀπὸ ἐλεημοσύνην, ἐμπορεῖ δὲ νὰ τὴν ἀπαιτῇ δικαιοδικαίως. Ἡ μελέτη πρέπει νὰ συνιστᾷ τὸ μόνον αὐτοῦ ἐνασχόλημα. Τῆς γυμνάσεως δὲ ταύτης καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ἔδωκε

τὴν ἀκόλουθον περιγραφὴν εἰς τὸν Ἀββᾶν Dubois Ἰνδὸς τις, ὁ ὁποῖος ἐσπούδασέ ποτε ὑπὸ ἐξοχον Σανυάσῃν μετ' σκοπὸν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν θεωρητικὸν βίον.

Ἡμῖν, εἶπε, νεόφυτος ὑπὸ περιβόητον Σανυάσῃν, ὅστις εἶχε καταστήσειν ἐρημιτῆριον εἰς μεμακρυσμένον τόπον. Μέγα μέρος τῆς νυκτὸς ἀφιέρων εἰς ἀγρυπνίαν, καὶ προσπαθῶν νὰ ἐξορίσω ἀπὸ τὸν νοῦν μου πάντα λογισμὸν οἰονδήποτε. Συμφώνως μετὰ τὰς κατ' ἐκαστὴν ἐπαναλαμβανόμενας ὑπὸ τοῦ Σανυάσου διδασκαλίας, ἠγωνιζομένη παντὶ σθίνει νὰ κρατῶ τὴν ἀναπνοήν μου ὅσον μετ' ἦτο δυνατόν νὰ ὑποφέρω. Ἐπέμενον δὲ εἰς τοῦτο, ἕωσ' ὅσον ἐλείποθ' ἔμουν. Τοιοῦτοι βίαιοι ἀγῶνες ἐπέφερον τὴν πλὴν ἄφθονον διαπνοήν πανταχῶθεν τοῦ σώματός μου. Ἐπὶ τέλους, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ σῆμα ἐγυμναζομένη, ἐφαντάσθη ὅτι εἶδον ἐνώπιόν μου τὴν πανοσέλῃνον, φεγγαδεστάτην, ἀλλὰ τρέμουσαν. Ἄλλοτε, μ' ἐπῆλθεν ἡ φαντασία ὅτι ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ κατεβυθίσθη εἰς παχύτατον σκότος. Ὁ πνευματικὸς ὁδηγός μου, ὅστις πολλάκις με εἶχε προειπεῖν ὅτι διὰ τῆς μετανοίας καὶ σκέψεως ἐμελλὰ νὰ ἴδω πράγματα θαυμαστά καὶ παράδοξα, ὑπερῆχάρι μαθῶν τὴν πνευματικὴν μου ταύτην πρόοδον. Μ' ἔταξε τότε ἄθλα νέα ἐπίσης δυσκατόρθωτα· καὶ με εἶπεν ὅτι ὁ καιρὸς δὲν ἀπείχε πολὺ, κατ' ὄν ἐπρεπε νὰ ἴδω καὶ ἄλλα τῆς μετανοίας μου ἀποτελέσματα ἐτι μᾶλλον ἐκπληκτικά. Βαρυθεῖς, ἐπὶ τέλους, τὰς ὀχληρὰς ταύτας μωρίας, ἐγκατέλιπον αὐτὰς, φοβηθεὶς μὴ σαλεύσωσι τὸν νοῦν μου ὄλως διόλου· καὶ πάλιν κατέφυγον εἰς τὸν πρότερον ἐργατικὸν βίον μου.

Οἱ ἐθελόδησοι ἐπαίται εἰς τὴν Ἰνδοσταν, παρατηρεῖ συγγραφεὺς Ἀγγλος, ἀπαρνοῦνται τὸν κόσμον διὰ τινὰ περιφρόνησιν ἢ ἀποτυχίαν, ἢ διότι ὀκνηροὶ ὄντες προκρίνουσι νὰ ζητᾶσι παρὰ νὰ ἐργάζωνται. Ἐρωτήσας πεπαιδευμένον τινὰ Βαχμᾶνα, ἐὰν δὲν ἐγνωρίζῃ τινὰς ἀπὸ θρησκευτικὰ ψιλῶς αἰτία τὸν κόσμον ἀπαρνηθέντας, καὶ γενομένους ἐπαίτας, ἔδωκεν, ὅτι εἶπε, ὅτι εἶνα.

ΕΠΙΣ ΙΣΗΑΝΟΥ ΚΑΙ ΙΝΔΟΥ.

ΙΣΗΑΝΟΣ τις ὁδοιπόρος ἀπήνησεν Ἰνδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς ἐρήμου. Ἀμφότεροι ἦσαν ἐφιπποί. Ὁ Ἰσπανός, τοῦ ὁποῖου τὸ ζῶον ὀλίγον ἤξιζεν, ἐπρότεινε εἰς τὸν Ἰνδὸν, ὅστις εἶχε νέον καὶ δυνατὸν ἵππον, νὰ κάμωσιν ἀλλαγὴν· οὗτος φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀπεποιήθη. Ὁ Ἰσπανός ζητεῖ ἀφορμὴν ἐριδος, καὶ τέλος συμπέκονται· ἀλλ' ὁ Ἰσπανός, ἐνοπλος ὢν, δὲν ἤργησε νὰ κυριεύσῃ τὸν ποδούμενον ἵππον, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ὁ Ἰνδὸς συνοδεύει αὐτὸν μέχρι τῆς προσεχοῦς πόλεως, καὶ πάραυτα κάμνει ἀγωγὴν εἰς τὸ δικαστήριον. Ὁ Ἰσπανός ἀναγκάζεται νὰ ἐμφανισθῇ, καὶ νὰ φέρῃ τὸν ἵππον· κατηγορεῖ δὲ ὡς κλέπτην τὸν Ἰνδὸν, διαβεβαιούμενος ὅτι ὁ ἵππος ἀνή-

κεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ὅτι ὁ Ἰνδὸς τοῦ τὸν εἶχε κλέψειν, νεώτατον ἀκόμη.

Ἐπειδὴ κάμμι' ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου δὲν ὑπῆρχεν, ὁ κριτὴς, μὴ δυνάμενος ν' ἀποφασίσῃ, ἐμελλε ν' ἀποπέμψῃ τοὺς κρινόμενους· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἰνδὸς ἐξεφώνησεν, ὅτι ἵππος εἶναι ἰδικός μου, καὶ τὸ ἀποδεικνύω. Ἐκβάλλει ἀμέσως τὸ ἐπανωφόρημά του, καλύπτει μ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸν δικαστήν, ἔλεγε, ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρώπος διαβεβαιούται ὅτι αὐτὸς ἀνέθρεψε τὸν ἵππον, προστάξετέ τον νὰ εἴπῃ ποῖος ἐκ τῶν δύο τοῦ ὀφθαλμῶν εἶναι βεβλαμμένος. Ὁ Ἰσπανός, μὴ θέλων νὰ δεῖξῃ κανένα δισταγμὸν, ἀποκρίνεται πάραυτα, ὅτι δεξιός! Τότε ὁ Ἰνδὸς ἐξεσκέπασε τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ, ὅτι εἶναι ποσῶς βεβλαμμένος, εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ δεξιὸν, οὔτε εἰς τὸ ἀριστερὸν ὄμμα. Πληροφόρηθεις ὁ κριτὴς ἀπὸ τόσον εὐφυῆ καὶ τόσον ἰσχυρῶν ἀποδείξεων, ἐψήφισεν ἀνευ ἀργοπορίας νὰ δοθῇ ὁ ἵππος εἰς αὐτόν.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ. Η ΤΕΧΕΡΑΝ.

Ἡ ΣΗΜΕΡΙΝΗ μητρόπολις τοῦ Πέρσου κυριάρχου διαιρεῖται εἰς χωριστὰ τμήματα, ἐξ ὧν ἕκαστον ἔχει τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ὄνομα, ὡς καὶ εἰς τὰς Τουρκικὰς πόλεις συνειθίζεται. Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχει μεμονωμένος τις περίβολος, καλούμενος ἡ Κιβωτός, ἥτοι ἀκρόπολις, περιέχων τὰ ἀνακτόρια, διάφορα τζαμιά, τοὺς στρατῶνας, καὶ τὰς οἰκίας τῶν κυριωτέρων περὶ τὴν αὐλὴν ὑπαλλήλων. Ἡ Κιβωτός εἶναι ὁπωσοῦν καθαριωτέρα τῶν ἐπιλοίπων μερῶν τῆς Τεχεράν· περικυκλοῦται δ' ὑπὸ τείχους, ὀλίγα κανόνια ἔχοντος, καὶ φύλακες σταθμεύουσι πάντοτε εἰς τὰς πύλας αὐτῆς, αἵτινες κλείονται τὴν νύκτα, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁπίας εἰς οὐδένα συγχωρεῖται ἡ εἰσοδος, ἐκτὸς ἂν κρατῇ ἔγγραφον ἄδειαν παρὰ τῆς ἰστυνομίας. Αἱ ὁδοὶ τόσον εἶναι ῥυπαραὶ καὶ τόσον πλήρεις ἀπὸ τρύπας καὶ βόθρους, ὥστε χωρὶς φανάριον οὐδεὶς χρήσιμος ἐξέρχεται ποτε τὴν νύκτα. Ἀπὸ κλέπτας ὅμως δὲν ὑπάρχει φόβος· κατ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Τεχεράν διατριβῆς μου, ποτὲ, κατ' ὅσον γνωρίζω, δὲν συνέβη νυκτερινὴ ληστεία.

Αἱ ὁδοὶ βροῦσι τὴν ἡμέραν ἀπὸ ψυμοζήτας, πανταχῶθεν τῆς Ἀσίας ἐρχομένους· κάμμιαν πρωτεύουσαν δὲν γνωρίζω τόσον πλημμυροῦσαν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὀκνηρίας καὶ ἐνδείας, ἢ ὅπου ἀμφοτέραι παρίστανται τόσον ῥυπαρὰ καὶ ἀηδεῖς. Τοῦτο δὲ προέρχεται τόσον ἐκ τῆς τῶν κρατοῦντων ἀσυμπαθείας ἢ ἀμελείας πρὸς τοὺς γέροντας καὶ ἐνδείς, ὅσον ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοίκων. Πῶς τῶντι νὰ εὐρίσκωσιν ἐνασχόλημα εἰς χώραν, ὅπου ἀκόμη καὶ ἡ γεωργία δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀγροτικοῦ πλήθους; Εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχει παντὸς εἶδους ἐργασία διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις· ὡς τὸ κτίζειν δη-

μοσίους οἰκοδομὰς καὶ ἰδιωτῶν κατοικίας, τὸ κατασκευάζειν καὶ ἐπισκευάζειν δρόμους, τὸ ἐξορύττειν ἢ καθαρίζειν διώρυγας, στρώνειν σιδηροδρόμους, δουλεύειν εἰς παντοσιδὴ ἐργοστάσια, κλπ. ὄλα ὅμως τὰ τοῦ πορισμοῦ ταῦτα μέσα σχεδὸν ἀγνοοῦνται εἰς τὴν Περσίαν. Πρόσθετες εἰς τὸ δεινὸν τοῦτο τὴν ἀκαρπίαν, τὴν ἔλλειψιν πλωίμων ποταμῶν, τὸ δύσκολον τῆς συγκοινωνίας, καὶ τὴν ὠριότητα τοῦ κλίματος, ἧτις σχεδὸν ἀποτρέπει τοὺς ἐργάζεσθαι. Τὴν κακὴν δὲ ταύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐπιβαρύνει τὸ ἄθλιον πολίτευμα τῆς Περσίας· πᾶσα εὐδαιμονίας πηγὴ ἀποκλειστικῶς κατέχεται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων κατὰ τὸν βαθμὸν ἢ τὴν τύχην· ἢ τῶν ἀδυνάτων ἰδιοκτησία ἀφίεται εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἰσχυρῶν, πᾶς ἐπαρχος διαθέτει μόνος καὶ αὐθαίρετως τὴν περιουσίαν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ οὐδεὶς καλεῖται ποτε νὰ δώσῃ λόγον τῶν ἐπισήμων αὐτοῦ πράξεων. Πᾶσα ἐπαρχία πραγματικῶς ἐνοικιάζεται εἰς τὸν διοικητὴν (ὡς ἐγένετο καὶ πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Τουρκίαν) καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ πληρῶσῃ τὸ ἐνοίκιον, φορολογεῖ καὶ ἀρπάζει τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα μετ' τυραννικὴν ἀπορίαν, μῆτε ζῶν μῆτε ἰδιοκτησίαν σεβόμενος, ἐκλέγων δὲ τοὺς ἀπροστατεῦτους ὡς ἀρμοδιώτερα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ θύματα. Ἐντεῦθεν κατήτησαν οἱ ἐπαῖται τὸ αἰσχος τῆς Περσίας· βέβαια οὔτε δυσεξήγητος οὔτε ἀμφίβηλος εἶναι ἡ γέννησις αὐτῶν.

Τὰ Βεζεστένια τῆς Τεχεράν ὀλίγον διαφέρουν ἀπὸ τὰ τῆς Τουρκίας· εἶναι, δηλαδή, μακρὰ, κεκαλυμμένα διόδοι, ἀνωθεν φωτιζόμενα. Καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἐνδοτέρου ὑπάρχουν σειραὶ ἐργαστηρίων, ὅπου πραγματευταὶ ἢ χειροτέχναι ἀσκοῦν ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τέχνην· ὁ μὲν κάμνει πέταλα ἵππων, ὁ δὲ ἀκονίζει μαχαίρας, ἄλλος ἐπιρράπτει ὑποδήματα, τέταρτος τις κόπτει καπνοσύριγγας ἀπὸ μακρὰ καλάμια, πέμπτος τις φουρνίζει ἄρτους, καὶ ἄλλος μαγειρεύει τὸ πολυζήτητον πιλάβι. Τὰ Βεζεστένια εἶναι καὶ ἀγοραὶ καὶ ἐργοστάσια· πρῶτος δὲ τῶν εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο χειροτεχνῶν εἶναι ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἐνταῦθα λείπει ἐξ ὀλοκλήρου πᾶσα Εὐρωπαϊκὴ εὐαισθησία· διότι, ὅποταν ὁ Μωαμεθανὸς πεινάσῃ, ἢ ὄρεξῃ αὐτοῦ δὲν πάσχει ἐλάττωσιν, καὶ ἂν ἐκ δεξιῶν ἤθελε κάθῃσθαι προσκυνητῆς ζυριζόμενος, ἢ νεκρῶδες ἀσθενῆς ἐξ ἀριστερῶν του, ἀνακοφίσειν ἐκ φλεβοτομίας περιμένων. Εἰς τὰ Βεζεστένια προσέτι καταφεύγουσι οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ περίεργοι, ὡς καὶ ὁ δεσπότης ὁ δούλον χρειάζόμενος, καὶ ὁ δούλος ὁ δεσπότην ζητῶν. Οἱ Πέρσαι ὑπεραγαποῦν νὰ λέγωσι παραμύθια· ἐδῶ δ' ἐμπορεῖ τις ν' ἀκούσῃ τὰ καλῆτερα. Ἐνῶ ἡμῖν εἰς τὴν Τεχεράν, παρετήρησα ἕνα εἰς τόπον ὑπαίθριον καθήμενον ἐμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ Βεζεστενίου, μ' αἶγα πλησίον αὐτοῦ κοιτομένην· πλήθος δὲ μακρογενέων ἀνδρῶν πέριξ αὐτοῦ συνελέγοντο, τοὺς ὁποῖους ὑπέβαλλεν εἰς φόρον διὰ τοὺς τεραστίους αὐτοῦ μύθους. Τοσαύτην ἐπιτηδειότητα εἶχεν εἰς τὸ μακρύνειν τὰς διηγήσεις του, ὥστε οἱ ἀκροαταὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ μά-

Ψωσι τὸ τέλος, ἂν δὲν ἤρχοντο καὶ τὴν ἐπαύριον. Τὴν αἰγὰ θεωροῦσι πάντοτε εἰς τὰ τοιαῦτα δράματα ὡς σημαντικὸν ὑποκείμενον, καθότι παριστάνει (ἀγνοῦ διατί) τὴν Σατανικὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Τεχεράν ποτὲ δὲν ἐκαθαρίσθησαν ἀφοῦ ὁ τόπος ἀκοδομήθη· τῶντι δὲ, κάμμία χρεία δὲν ὑπάρχει νὰ γίνεταί τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ, καὶ οἰοσδήποτε φίλος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἐμπορεῖ ἀμισθὶ νὰ τὸ σπουδάσῃ ἐνταῦθα. Αἱ δημόσιαι ὁδοὶ ὄζου ἀπὸ τὰ λείψανα καμήλων, πιθήκων, ἡμιόνων, ἵππων, κυνῶν, καὶ αἰλουῶν· ἐνταῦθα δὲ κοιτώνται, ἕωσὺ πεινασμένος τις σκύλος νὰ γυμνώσῃ τὰ κόκκαλα ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ νὰ τ' ἀφήσῃ εἰς τοῦ χρόνου τὴν κατάβρωσιν. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου κατ' εὐτυχίαν ἐμποδίζει τὰ ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης δεινά· εἰς πᾶν σχεδὸν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἤθελον ἀποθνήσκουν πάμπολλοι κατὰ συνέπειαν αὐτῆς· ἀλλ' ἐδῶ ὁ ἀήρ εἶναι τόσοσ ξηρὸς, ὥστε τὰ σώματα, ἀντὶ νὰ σήπωνται, γενικῶς διαλύονται εἰς κονιορτόν. Ἡ τοποθεσία τῆς Τεχεράν ἀπ' ἀρχῆς ἐκλέχθη κάκιστα· πανταχόθεν ὑπὸ λόφων διαφόρου ὕψους περικυκλωμένη, κεῖται καθαυτὸ εἰς φάραγγα, —ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ βαδίσῃ τρία ἢ τέσσαρα μίλια ἐξω τῆς πόλεως χωρὶς νὰ εὐρεθῇ ἰσοῦψῆς μὲ τὰς κορυφὰς τῶν ἐν αὐτῇ δένδρων. Οὐδέποτε πνέει ἐλαφρά τις, ὁροσιτικὴ αὔρα· ἀλλ' ἀνεμοταραχαὶ σφοδρόταται καὶ διαρκεῖς συχνότατα ἀκολουθοῦσιν. Ὁ τόπος ὑδρεύεται ἀπὸ δύο ρυάκια, καταρρέοντα ἐκ τῶν πέριξ λόφων· ὑπόγειοι σωλήνες φέρουν τὸ ὕδωρ εἰς πᾶσαν ὁδὸν, καὶ κλάδοι τῶν σωλήνων τούτων μετακομίζουσι αὐτὸ εἰς δεξαμενάς πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκογενειῶν. Τοιοῦτοτρόπως προμηθεύεται καθ' ἑξῆς ὕδωρ ἐκ διαδοχῆς, ἅπαξ κατὰ πέντε ἢ ἐπτά ἡμέρας· τὸ ὕδωρ γίνεται μεγάλη αὐτοῦ σπάνις, καὶ τότε μάλιστα αἱ δεξαμεναὶ καταντῶσι ῥυπαρὰ καὶ βρωμερὰ· ἢ δ' ἐξ αὐτῶν ἀναβαίνουσα μεμιασμένη ἐξάτμισις εἶναι μί' ἀπὸ τὰς κυριώτερας αἰτίας τῶν πολυκρίθμων νόσων, αἵτινες τὸ καλοκαίριον μαστίζουσι τὴν πόλιν ταύτην.

Δεκαεννέα πανδοχεῖα, ὡς μὲ εἶπαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν Τεχεράν, ὅπου καταλύουσι οἱ ἀμαξεῖς καὶ οἱ ὁδοιποροῦντες πραγματευταί. Οἱ πρῶτοι συγκροτοῦσι χωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων, διάφορον ἀπὸ τοὺς λειπούς τῶν κατοίκων. Ἡ τιμιότης εἶναι τὸ πρῶτον αὐτῶν χαρακτηριστικόν. Διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν ἀπὸ τὸ πλῆθος, καὶ ὁμιλοῦν γλῶσσαν ἀκατανόητον εἰς ξένους. Αἱ ἡμίονοι, τὰς ὁποίας ἔχουσι ὡς οἰκιακοὺς συντρόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς διαταγὰς τῶν χωρὶς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μαστίγος.

Τὸ κυριώτερον τζαμίον, περίφημον διὰ τὸν κεχρυσωμένον αὐτοῦ θόλον, δὲν παριστάνει εἰμὴ ὀλίγα θαυμασμοῦ ἄξια. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχουσι τριάκοντα ἐν ἄλλα τζαμιά, καὶ δύο Ἀρμενικὰ ἐκκλησίαι.

Εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς οὔτε τὸ ἔσωθεν οὔτε τὸ ἔξωθεν τῶν Περσικῶν παλατιῶν ὑπεραρέσκει. Ὁ Ἀσιανός, καὶ μάλιστα ὁ Πέρσης, δὲν ἔχει κάμμιαν ἰδέαν ὅτι τὰ

διάφορα μέρη πάσης οἰκοδομῆς πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀναλογίαν καὶ συμφωνίαν μεταξύ των· ὁ ὀφθαλμὸς του δὲν βλέπει τὸ ἀνάρμοστον τῆς ἐνταῦθα πολυτελείας μὲ τὴν παρέχει ἀκαθαρσίαν. Εἰς ἀπόδειξιν φέρω παράδειγμα τὴν αἴθουσαν ὅπου φυλάσσεται ὁ διαβόητος Θρόνος, ὁ τοῦ Ταῶνος λεγόμενος, τὸν ὁποῖον ὁ Ναδὶρ Σάχ ἔφερεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Πλάκες χρυσοῦ καλύπτουσι αὐτήν, καὶ ἀδάμαντες, σμάραγδοι, καὶ ρουβίνια, σχεδὸν ἀνεκτιμῆτου ἀξίας, στίλβουσι πανταχόθεν· αἱ στίγαι εἶναι λαμπραὶ, εἰς δὲ τὰς πλευρὰς κρέμανται ὠραιότατα λαχῶρια. Ἄλλὰ κύτταξε πρὸς τὴν θύραν, καὶ θέλεις παρατηρήσειν τὰ σταθμὰ ὅτι μόλις εἶναι ὀρθογώνια· ἔκτεινε δ' ἐπέκεινα αὐτῆς τὰ βλέμματά σου, καὶ ἀπαντᾷσι κλίμακα, οὐχὶ μόνον ποταπὴν καὶ στρεβλὴν, ἀλλὰ ταχέως βαδίζουσαν εἰς φθοράν. Οὕτω πως σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἐν Περσίᾳ οἰκοδομήματα συμμιγνύεται ἡ εὐπρέπεια μὲ τὴν ἀκοσμίαν, καὶ τὸ ὕψος μὲ τὴν εὐτέλειαν.

ΤΙΠΟΤΕ δὲν δεικνύει τοσαύτην μικρόνοιαν καὶ χαμηθρείαν, ὅσην ἡ φιλοπλοῦτία· ἐξ ἐναντίας, τίποτε δὲν εἶναι μεγαλοπρεπέστερον, οὔτε γενναϊότερον, τῆς τοῦ πλούτου περιφρονησεως. Ἀρετῆς ἴδιον εἶναι ἡ καλὴ χρῆσις τῶν ἀγαθῶν ὅσα τις ἔχει· ἡ φρικωδέστερα δ' αὐτῶν μεταχειρίσις, καὶ ἡ ἀρμοδιότερα νὰ ἐφελευθῇ πρὸς τὰ πλοῦτη τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὸ νὰ μεταχειρίζεται τις αὐτὰ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου.

Ο ΠΑΠΑΣ ΣΕΞΤΟΣ διώρισέ ποτε νὰ ἐκδοθῇ Ἰταλικὴ μετάφρασις τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Τινὲς δὲ τῶν Καρδιναλίων παρῆσαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη, τρόπον τινὰ, ἦτα σκανδαλώδης, καθότι τὸ μέσον τοῦτο μετεχειρίζοντο καὶ οἱ ἀρετικοὶ πρὸς διαστροφήν τῶν λαῶν, οἰκειοτάτην εἰς αὐτοὺς καθιστάνοντες τὴν γνώσιν τῆς Γραφῆς. Ἐξ ἑσᾶς, πανιερώτατοι, ἀπεκρίθη ὁ Σέξτος, 'τοὺς ἀμαθεῖς, οἵτινες δὲν καταλαμβάνετε τὰ Λατινικὰ, ἔγινεν ἡ μετάφρασις αὕτη.'

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄. ἐδίωξε τοὺς κωμικοὺς ἀπὸ τὴν αὐλήν τοῦ ὡς ἀνθρώπους, οἵτινες εἰς τίποτε δὲν χρησιμεύουσι εἰμὴ εἰς τὸ κολακεύειν καὶ τρέφειν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀπραξίαν, εἰς τὸ γεμίζειν ἀπὸ ματαίας καὶ φαρτικὰς χιμαίρας τὰ ἀδρανῆ πνεύματα, καὶ εἰς τὸ γεννᾶν ἀπάσια αἰσθήματα τῶν καρδιῶν, τὰ ὁποῖα ἡ φρόνησις καὶ ἡ θρησκεία τόσοσ ἰσχυρῶς ἐντέλλονται εἰς τὸν ἀνθρώπον νὰ καταπνίγῃ.

Βλέπομεν, λέγει ὁ Φενελών, γονεῖς μὲ ἀρκετὴν σύνεσιν, οἵτινες δδηγούσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ τέκνα των εἰς τὰ δημόσια θεάματα· προσποιοῦνται ὅτι οὕτω πως, τὸ δηλητήριον φάρμακον συμμιγνύοντες μὲ τὴν σωτηριώδη τροφήν, δίδουσι εἰς αὐτὰ καλὴν ἀγωγὴν, καὶ ἤθελον στοχασθῆν ὡς στρυφνὸν καὶ αὐστηρὸν πᾶν ἀγωγῆς σύστημα, τὸ ὅποιον δὲν ἤθελε συγχωρεῖν τὴν ἀνάμιξιν ταύτην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Μικροτάτην βέβαια γνώσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ μὴ βλέπων, ὅτι αἱ τοιαῦτα διασκευασθεῖς τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ ρῆ διεγείρωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἀπέχθειαν πρὸς τὴν σώφρονα ζωὴν καὶ τὸ τακτικὸν ἐπάγγελμα εἰς δ' εἶναι προωρισμένοι, καὶ νὰ μὴ καθιστώσιν ὀληθρὰς καὶ ἀνοποφόρους τὰς ἀπλὰς καὶ ἀθῶους ἡδονὰς.